

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**DUYGUSAL TEPKİSELLİK VE ÇOCUKLUK ÇAĞI RUHSAL
TRAVMALARI İLE İKİLİ İLİŞKİLERDE GÜVEN İLİŞKİSİNİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ümmü Nur GÜNLÜ

**Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Programı**

HAZİRAN, 2023

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**DUYGUSAL TEPKİSELLİK VE ÇOCUKLUK ÇAĞI RUHSAL
TRAVMALARI İLE İKİLİ İLİŞKİLERDE GÜVEN İLİŞKİSİNİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ümmü Nur GÜNLÜ
(Y2012.480075)

Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cebrail KISA

HAZİRAN, 2023

TEZ SINAV TUTANAĞI

ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Duygusal Tepkisellik ve Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları ile İkili İlişkilerde Güven İlişkisinin İncelenmesi” adlı çalışmanın, ilk safhasından sonuçlanmasına kadarki tüm basamaklarda bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça ’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (.../.../20..)

Ümmü Nur GÜNLÜ

ÖNSÖZ

Uzun ve zahmetli olan bu tez çalışması sürecinin başından itibaren konu seçiminde ve araştırmalarımnda akademik bilgisi ile bana destek olan saygıdeğer tez danışmanım Prof. Dr. Cebrail KISA'ya çok teşekkür ederim.

En zor zamanlarımda ve umutsuz hissettiğim anlarda bile varlığıyla beni hayata bağlayan, bana benden daha çok inanan ve bu zorlu süreçte en büyük destekçim olan hayat arkadaşım Timurhan AYTEMİZ'e çok teşekkür ederim.

Hayatta her zaman yanımda hissettiğim ve bu zorlu süreçte de pes ettiğim ve yapamayacağımı düşündüğüm her an yanımda olan ve bana inanan canım arkadaşım Özlemnur ÇOŞKUN'a çok teşekkür ederim.

Klinik psikolog olma yolunda geçirdiğimiz zorlu ve zahmetli günleri birlikte atlattığımız, belki de birbirimizi en iyi anladığımız sınıf arkadaşlarıma desteklerinden ve katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Son olarak geçmişten bugüne kadar en iyi şekilde iyi yerlere gelmem için maddi manevi desteğini eksik etmeyen, arkamda duran aileme ve biricik ev arkadaşım Zehra'ya çok teşekkür ediyorum.

Haziran, 2023

Ümmü Nur Günlü

DUYGUSAL TEPKİSELLİK VE ÇOCUKLUK ÇAĞI RUHSAL TRAVMALARI İLE İKİLİ İLİŞKİLERDE GÜVEN İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu araştırmada; duygusal tepkisellik ve çocukluk çağı ruhsal travmalarının ikili ilişkilerde güven ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada katılımcılar 18-45 yaş aralığında olan romantik bir ilişkiye sahip, nişanlı veya evli olan yetişkinler tarafından oluşturulmuş ve kolayda örneklem yolu ile seçilmiştir. Araştırmadaki 318 kişiye ait veriler Google Forms aracılığıyla online olarak toplanmıştır. Araştırmada kullanılacak verilerin toplanması amacı ile Demografik Bilgi Formu (DBF), Duygusal Tepkisellik Ölçeği (DTÖ), İkili İlişkilerde Güven Ölçeği (İİGÖ) ve Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Ölçeği (CTQ) kullanılmıştır. Verilerin analizinde Independent Sample T Test, Mann Whitney U testi, One Way ANOVA testi, Kruskal Wallis testi, Pearson Korelasyon analizi, Spearman korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre çocukluk çağı ruhsal travmaları ile ikili ilişkilerde güven arasında negatif yönde, anlamlı ve oldukça zayıf düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Alt boyutlarında ise duygusal istismar, duygusal ihmal ve aşırı koruma ile ikili ilişkilerde güven arasında yine negatif yönde, anlamlı ve zayıf bir ilişki olduğu bulgulanmıştır. Duygusal tepkisellik alt boyutu ile ikili ilişkilerde güven arasında anlamlı ve negatif yönde zayıf bir ilişki saptanmıştır. Kadınların duygusal tepkisellik düzeylerinin erkeklerden daha fazla olduğu bulunmuştur. Erkeklerin kadınlardan daha fazla çocukluk çağı travma deneyimleri oldukları tespit edilmiştir. Kadın ve erkeklerin ikili ilişkilerde güven toplam puanı arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Erkeklerin ilişkide güven seviyesinin kadınlara göre daha fazla olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: İkili İlişkilerde Güven, Duygusal Tepkisellik, Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları.

EXAMINATION OF EMOTIONAL REACTIVITY AND CHILDHOOD TRAUMAS AND THE RELATIONSHIP OF DYADIC TRUST

ABSTRACT

In this study; it was aimed to examine the relationship between emotional reactivity and childhood trauma and dyadic trust. In the study, the participants consisted of adults between the ages of 18-45 who were in a romantic relationship, engaged or married, and were selected by easy sampling. The data of 318 people in the research were collected online via Google Forms. In order to collect the data to be used in the research, Demographic Information Form, Emotional Reactivity Scale, Dyadic Trust Scale and Childhood Trauma Questionnaire (CTQ) were used. In the analysis of the data, Independent Sample T Test, Mann Whitney U test, One Way ANOVA test, Kruskall Wallis test, Pearson Correlation analysis, Spearman correlation analysis were used. According to the findings obtained as a result of the research, a negative, significant and very weak relationship was found between childhood traumas and dyadic trust. In the sub-dimensions, it was found that there was a negative, significant and weak relationship between emotional abuse, emotional neglect and overprotection and dyadic trust. A significant and negative correlation was found between emotional reactivity sub-dimension and dyadic trust. It was found that women's emotional reactivity levels were higher than men's. It has been determined that men have more childhood trauma experiences than women. A significant difference was found between the dyadic trust scores of women and men. It was found that the level of trust in the relationship of men is higher than that of women.

Keywords: Dyadic Trust, Emotional Reactivity, Childhood Traumas.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ONUR SÖZÜ	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR LİSTESİ.....	vii
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	viii
I. GİRİŞ	1
A. Araştırmanın Problemi.....	4
B. Araştırmanın Amacı.....	4
C. Araştırmanın Önemi	4
D. Sayıtlılar.....	4
E. Sınırlılıklar	4
F. Araştırma Hipotezleri	5
G. Tanımlar.....	7
II. İİTERATÜR TARAMASI.....	9
A. Duygusal Tepkisellik	9
1. Çocukluk ve Ergenlik Döneminde Duygusal Tepkisellik	10
2. Duygusal Tepkisellik İle İlgili Yapılan Araştırmalar	11
B. Travma.....	13
1. Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları.....	14

a. Fiziksel istismar.....	14
b. Cinsel istismar	16
c. Duygusal istismar	18
d. Fiziksel ihmal	19
e. Duygusal ihmal.....	20
C. Güven.....	21
1. İkili İlişkilerde Güven	23
III. YÖNTEM.....	25
A. Araştırmanın Modeli.....	25
B. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	25
C. Veri Toplama Araçları.....	25
1. Demografik Bilgi Formu.....	25
2. Duygusal Tepkisellik Ölçeği.....	26
3. İkili İlişkilerde Güven Ölçeği	27
4. Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Ölçeği.....	27
IV. BULGULAR.....	29
V. TARTIŞMA	46
A. Değişkenlerin Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması ile İlgili Analizlerin Sonuçlarının Değerlendirilmesi	46
B. Duygusal Tepkisellik ve Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları ile İkili İlişkilerde Güven Arasındaki İlişki ile İlgili Analizlerin Sonuçlarının Değerlendirilmesi	50
VI. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	55
VII.KAYNAKLAR	57
EKLER.....	76
ÖZGEÇMİŞ.....	84

KISALTMALAR LİSTESİ

APA	: American Psychology Association/ Amerikan Psikoloji Birliği
CTQ	: Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Ölçeği
DBF	: Demografik Bilgi Formu
DTÖ	: Duygusal Tepkisellik Ölçeği
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
İİGÖ	: İkili İlişkilerde Güven Ölçeği
Ort	: Ortalama
S.S.	: Standart Sapma
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences

ÇİZELGELER LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 1. Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler.....	30
Çizelge 2. Ölçeklere ilişkin tanımlayıcı istatistikler.....	31
Çizelge 3. Kadın ve erkeklerin ölçek puanları bakımından karşılaştırılması.....	32
Çizelge 4. Yaş düzeyleri arasında ölçek puanlarının karşılaştırılması.....	34
Çizelge 5. Eğitim durumu düzeyleri arasında ölçek puanlarının karşılaştırılması...	36
Çizelge 6. Katılımcıların ilişki durumlarının ölçek puanları bakımından karşılaştırılması	37
Çizelge 7. Katılımcıların ilişki sürelerinin ölçek puanları bakımından karşılaştırılması	39
Çizelge 8. Gelir düzeyleri arasında ölçek puanlarının karşılaştırılması.....	41
Çizelge 9. Ölçekler arasındaki ilişkinin incelenmesi	44

I. GİRİŞ

Tarih öncesi çağlardan beri insanoğlunun birbiri ile ilişkisi merak konusu olmuştur. Kişilerarası ilişkiler, insanlık için büyük bir önem taşımaktadır. İnsanlar başkalarıyla birlikte var olan, yalnız yaşamaya yatkın olmayan ve yakın ilişkiler arayan canlılardır. İnsan için sosyalleşmek ve yakınlık hissetmek en temel psikolojik ihtiyaçlar arasındadır (Sakman, 2021). Yetişkinlikte pek çok insan için mutlu bir romantik ilişkiye sahip olmak önemli ve öncelikli bir konu haline gelmektedir. Sağlıklı ve tatmin edici romantik ilişkilerin gelişmesinde önemli olan niteliklerden biri de güvendir. Güven, ilişkilerde sevgi ve bağlılık ile bağlantılı olarak sıklıkla ele alınmaktadır (Dinçsoy, 2021). Literatürde güven kavramı için birden fazla tanım yer almaktadır. Güven, başka insanların niyet ve davranışlarının, olumlu beklentilere dayalı olarak açık ve dürüst olacağını kabul etme durumu olarak tanımlanmıştır (Rousseau vd., 1998). “Birine inanmak ve bağlı olmak” olarak da tanımlanmaktadır (Dinçsoy,2021). Güven, bireyin duygularını, düşüncelerini, davranışlarını zarar gelmeyeceğini hissederek rahatlıkla ifade etmesi halidir (Genç ve Topkaya, 2019). Kişilik gelişiminin bir parçası olan güvenin temelleri erken dönem olan bebeklikte atılıp ebeveyn ile bebek arasında oluşan bağ yaşam boyu ilişkilerin kalitesini şekillendirmektedir. (Dinçsoy, 2021). Erikson’a göre bebeğin ilk 18 aylık döneminde güven, bebeğin değer verildiği ve ihtiyaçlarının karşılanacağına olan inancına ilişkin duygusudur. Teoriye göre, bir bebek ihtiyacı olan sıcaklığı bakım verenden aldığı takdirde temel güven duygusu oluşur. Buna karşılık, eğer bebek ihtiyacı olan bakımı ve ilgiyi alamazsa temel bir güvensizlik duygusu oluşur. Bağlanma teorisi ve psikososyal gelişim kuramı gibi birçok temel teori, yetişkinlikte daha sağlıklı ilişkilerin psikolojik temellerinin erken dönem yaşantısındaki ilişkilerle elde edilen güvenin oluşturduğunu ifade etmektedir.(Dinçsoy, 2021). Larzelere ve Huston (1980) güven kavramını genelleştirilmiş güven ve ikili ilişkilerde güven olmak üzere iki başlık altında incelemiştir. İkili ilişkilerde güven kavramı “bir kişinin diğer kişinin iyi niyetli ve dürüst olduğuna ilişkin inancının derecesi”

şeklinde tanımlanmaktadır. İyi niyetli oluş, kişinin kendi çıkarlarını arttırmaya yönelik ya da her iki tarafında en üst düzeyde fayda sağlamasına yöneliktir. Dürüstlük ise, karşısındaki kişinin geleceğe yönelik niyetlerine olan inancına, kişinin sözünü tutup tutmayacağına ve samimiyetine yöneliktir. Larzelere ve Huston (1980), iyi niyet ve dürüstlük kavramlarının yakın ilişkilerde birbiri içine geçtiğini ve içinden herhangi birisinin sorgulanmasının kişiyi şüpheye düşürebileceğini belirtmektedirler. İlişkilerde güven, çiftlerin birbirine daha sağlıklı bir bağ kurması, ilişkinin devamlılığı ve karşılıklı tatmin edici bir hale gelmesine katkı sağlar. Çiftlerin birbirlerine olan sevgisini, şefkatini, inancını, duyarlılığını ve yardımseverliğini artırır (Şahin ve Kara, 2018). Güven duygusunun tam olduğu ilişkilerde işbirliği içinde olma hali, doğru çatışma çözme şekli, ilişkinin menfaatlerini düşünme durumları görülür (Keleş, 2018). Güven ilişkisi olmayan bir ilişkide, partnerlerin birbirine olumsuz nedenler yüklediği ve güven duyabilmek için karşısındakine yönelik müdahaleci ve zorlayıcı tavırlar gösterdiği gözlenmektedir. İlişkilerde stres yaşamak depresyon, yalnızlık, öfke gibi ciddi sorunları yordamakta, insanlar terapiye sıklıkla ilişki problemleri nedeniyle başvurabilmektedirler.

Travmatik yaşantılar kişilerin hayatlarını darmadağın edebilir. Travmatik deneyimler insanın kendisiyle, diğerleriyle ve dünyayla olan ilişkilerinde ve hislerinde oldukça etkili olabilmektedir (Herbert, 2007). Travmalar nesiller boyu gelişerek ve değişerek genlerimizde, ailemizde, duygularımızda, zihnimizde izler bırakarak hayatımızda yer almaktadır (Yücel, 2020). Psikolojik travma, kişinin bedensel bütünlüğünü tehdit eden bir olaya maruz kalması olarak tanımlanmaktadır (Herman, 2019). Çocukluk çağı travmaları ise, bireylerin çocukluk çağında veya ergenliğinde maruz kaldığı fiziksel, cinsel veya duygusal istismar ile ihmalin yanı sıra şiddete tanıklık etme, ebeveyn kaybı, ebeveynlerden ayrı kalma, göç, kazalar ve doğal afetler şeklinde tanımlanabilir (Helvacı Çelik ve Hocaoglu, 2018). Özellikle çocukluk çağında yaşanan travmalar kişinin gelişimi için daha kritik bir noktadadır çünkü yetişkin yaşta yaşanan travma sonucunda kişiliğin gelişmiş kısımları zarar görürken çocukluk çağında yaşanan travmanın uzun vadeli sonuçları olduğu gibi kişiliği de şekillendirmektedir (Herman, 2019). Çocukluk çağında travma yaşayan bireylerin yaşamın ilerleyen dönemlerinde depresyon, anksiyete, bağlanma problemleri, kişilik bozuklukları gibi farklı

psikopatolojik ve ruhsal bozukluklara daha eğilimli olduğu bilinmektedir. Erken dönemlerinde istismar ve ihmale uğrayan çocukların güvensiz bağlanma stili geliştirdikleri ve bu kişilerin yetişkinlik dönemindeki ilişkilerinde olumsuz tutumlar içerisinde oldukları görülmüştür (Erdoğan, 2019).

İnsan olarak yaşam boyu çeşitli duygular hissedeceğimiz durumlarla karşılaşırız. Yaşanan duruma karşı insanların verdikleri tepkileri ve hissettiği duyguların yoğunluğu değişiklik göstermektedir (Akyıldız, 2019). Duygusal tepkisellik, uyarıcılara tepki vermedeki bireysel duygu deneyimi (duygusal hassasiyet), şiddetli ve yoğun duygular geliştirme (duygusal yoğunluk), duygusal uyarılmaya dayanma süresi (duygusal dayanıklılık) şeklinde tanımlanabilir (Savaş, 2019). Duygusal tepkiselliği, kişilerarası ilişkide bireyin kişilik özelliklerine göre hissettiği duygular ve buna bağlı olarak verdiği tepkiler olarak tanımlamak da mümkündür (Yurdakul ve Üner, 2015). Pozitif yönlü duygusal tepkiler sevgi, saygı ve güveni artırırken; negatif yöndeki duygusal tepkiler saldırganlık, korku ve intihar gibi olumsuz durumlara neden olabilir (Yurdakul ve Üner, 2015). Duygusal tepkisellik ile psikopatolojinin ilişkili olduğu birçok araştırmada ortaya konmuştur. Duygusal tepkisellik ile psikotik bozukluklar için genetik risk içinde olan bireylerin günlük yaşamda stresli durumlar karşısında yüksek duygusal tepkisellik düzeyi gözlenirken depresyon, bipolar bozukluk ve hipomani arasında orta düzeyde bir ilişki olduğu saptanmıştır (Akyıldız, 2019).

Çocukluk ve ergenlik döneminde yaşanan travmalar ve kötü muameleye maruz kalan bireylerde yetişkinlikte ruhsal bozukluklar ve yüksek duygusal tepkisellik düzeyi gözlenmiştir (Lavi vd., 2019). Duygusal tepkiselliğin ilişkilere etkisini ele alan (Skowron, 2000) heteroseksüel evli çiftler arasında yaptığı bir çalışmada, yüksek duygusal tepkiselliğin ilişki doyumunu azalttığı sonucuna ulaşmıştır. Çocukluk çağında yaşanan travmaların ve maruz kalınan kötü muamelenin psikopatolojik açıdan çeşitli sonuçları olduğu bilinmektedir ancak duygusal tepkisellik ve ilişkilerde güven ile ilişkisi özellikle yerli literatürde sınırlı sayıdadır. Bu etkiler, kişilerin çocukluk çağı ruhsal travmaları ve duygusal tepkisellik düzeyleri, ikili ilişkilerde güvene kadar geniş bir alanda kendini göstermektedir. Bu noktadan hareketle yetişkinlerle çalışılacak bu konunun mevcut literatüre katkı sağlayacağı ve ikili ilişkiler ile ilgilenen uzmanlara ışık olabileceği düşünülmektedir.

A. Araştırmanın Problemi

Bu araştırmanın problemi;

Çocukluk çağı ruhsal travmalarının ve duygusal tepkiselliğin ikili ilişkilerde güven ile ilişkisi var mıdır?

B. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı, duygusal tepkiselliğin ve çocukluk çağında yaşanan travmaların ikili ilişkilerde güveni ile ilişkisini analiz etmektir.

Ayrıca, demografik değişkenler bakımından, duygusal tepkisellik, çocukluk çağı ruhsal travmaları ve ikili ilişkilerde güven düzeylerinin karşılaştırılması araştırmanın diğer bir amacı olarak belirlenmiştir.

C. Araştırmanın Önemi

Literatür incelendiğinde duygusal tepkisellik ve çocukluk çağı ruhsal travmalarının ikili ilişkilerde güven üzerindeki etkilerinin bir arada incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma ile duygusal tepkisellik ve çocukluk çağı ruhsal travmalarının ikili ilişkilerde güven ile ilişkisi araştırılarak literatüre önemli bir katkı sağlanacağı düşünölmektedir.

Aynı zamanda aile ve çift terapisi gibi romantik ilişkilerin ele alındığı danışmanlıklar ve klinisyenlere bilgi sunması açısından önem arz etmektedir.

D. Sayıtlar

Bu araştırmada aşağıdaki varsayımdan hareket edilmektedir.

1. Araştırma kapsamına alınan yetişkinler, kendilerine verilen ölçekleri ve bilgi formunu samimi ve gerçek durumlarını yansıtacak şekilde cevap verdikleri varsayılmıştır.

E. Sınırlılıklar

Bu araştırmaya ait sınırlılıklar aşağıda verilmiştir.

1. Araştırmanın değişkenleri olan duygusal tepkisellik düzeyinin “Duygusal Tepkisellik Ölçeği”nin, çocukluk çağı ruhsal travmalarının “Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Ölçeği”nin ve ikili ilişkilerde güven düzeyinin “İkili İlişkilerde Güven Ölçeği”nin ölçtüğü nitelikler ile sınırlıdır.

2. Bu araştırma uygun örneklem biçimiyle, internet üzerinden ulaşılan 318 yetişkin ve 18-45 yaş arası romantik ilişkisi bulunan bireylerden toplanmış verilerle sınırlıdır.

3. Ölçekler internet aracılığı ile katılımcılara ulaştırıldığından, ölçekleri dolduranlar sadece internet erişimi olanlar ile sınırlıdır.

4. Araştırmada elde edilen bulgular, uygulanan istatistiksel veri analiz yöntemleriyle sınırlıdır.

F. Araştırma Hipotezleri

H1: Duygusal tepkisellik ile ikili ilişkilerde güven arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H1a: Duygusal tepkisellik alt boyutu olan duygusal tepkisellik ile ikili ilişkilerde güven arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H1b: Duygusal tepkisellik alt boyutu olan duygusal hassasiyet ile ikili ilişkilerde güven arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H1c: Duygusal tepkisellik alt boyutu olan psikolojik dayanıklılık ile ikili ilişkilerde güven arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Çocukluk çağı travmaları ile ikili ilişkilerde güven arasında anlamlı bir ilişki vardır

H2a: Çocukluk çağı travmaları alt boyutu olan duygusal istismar ile ikili ilişkilerde güven arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2b: Çocukluk çağı travmaları alt boyutu olan fiziksel istismar ile ikili ilişkilerde güven arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2c: Çocukluk çağı travmaları alt boyutu olan cinsel istismar ile ikili ilişkilerde güven arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2d: Çocukluk çağı travmaları alt boyutu olan duygusal ihmal ile ikili ilişkilerde güven arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2e: Çocukluk çağı travmaları alt boyutu olan fiziksel ihmal ile ikili ilişkilerde güven arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2f: Çocukluk çağı travmaları alt boyutu olan aşırı koruma/ kontrol ile ikili ilişkilerde güven arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H3: Duygusal tepkisellik sosyo-demografik verilere göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H3a: Duygusal tepkisellik cinsiyete göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H3b: Duygusal tepkisellik yaşa göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H3c: Duygusal tepkisellik ilişki durumuna göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H4d: Duygusal tepkisellik romantik ilişkinin ne kadar süredir devam ettiğine göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H3e: Duygusal tepkisellik aylık gelir düzeyine göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H3f: Duygusal tepkisellik eğitim durumuna göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H4: Çocukluk çağı travmaları sosyo-demografik verilere göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H4a: Çocukluk çağı travmaları cinsiyete göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H4b: Çocukluk çağı travmaları yaşa göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H4c: Çocukluk çağı travmaları ilişki durumuna göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H4d: Çocukluk çağı travmaları romantik ilişkinin ne kadar süredir devam ettiğine göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H4e: Çocukluk çağı travmaları aylık gelir düzeyine göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H4f: Çocukluk çağı travmaları eğitim durumuna göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H5: İkili ilişkilerde güven sosyo-demografik verilere göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H5a: İkili ilişkilerde güven cinsiyete göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H5b: İkili ilişkilerde güven yaşa göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H5c: İkili ilişkilerde güven ilişki durumuna göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H5d: İkili ilişkilerde güven romantik ilişkinin ne kadar süredir devam ettiğine göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H5e: İkili ilişkilerde güven aylık gelir düzeyine göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H5f: İkili ilişkilerde güven eğitim durumuna göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

G. Tanımlar

- **Duygusal Tepkisellik:**

Duygusal tepkisellik, bireyin gündelik yaşamında sosyal çevresi ile olan ilişkilerinde hissettiği duyguları ve buna bağlı olarak gösterdiği hafif, orta, şiddetli ve negatif, pozitif duygusal tepkileri ifade etmektedir (Yurdakul ve Üner, 2015).

- **Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları:**

Çocukluk çağındaki ruhsal travmalar, kazalar ve doğal felaketlerin yanında fiziksel, duygusal, cinsel istismar ve duygusal ya da fiziksel ihmal deneyimleri olarak tanımlanır (Demirkapı, 2013).

- **İkili İlişkilerde Güven:**

Güven kelimesi, TDK Güncel Türkçe Sözlüğü'nde “Korku, çekinme ve kuşku duymadan inanma ve bağlanma duygusu, itimat” olarak tanımlanmıştır. Diğer bir tanımla güven, bireyin karşı tarafın dürüst ve iyi niyetli olduğuna dair algısını ifade etmektedir (Larzelere ve Huston, 1980).

II. LİTERATÜR TARAMASI

A. Duygusal Tepkisellik

İnsanların yaşam boyunca yaşadıkları olaylara karşı edindikleri en önemli deneyimlerinden birisi de duygulardır. Sosyal bir varlık olan insan doğduğundan itibaren birçok duyguyu deneyimleyerek öğrenir. 7 temel duygumuz arasında korku, üzüntü, öfke, utanç, coşku ve şaşkınlık bulunmaktadır. Duyguları ifade edebilmek ve duygularla başa çıkabilmek ilişkiler için önem arz ederken ruh sağlığı açısından da oldukça önemli bir konumdadır (Karaoğlan, 2018). İnsanlar kişilerarası ilişkilerinde deneyimledikleri ve algıladıkları sonucunda olumlu ve olumsuz duygular yaşamaktadırlar. Olaylar karşısında hissedilen duygularla beraber gösterilen duygusal tepkiler farklılık göstermektedir (Aytaş, 2022). Bireyin günlük yaşamda kişilerarası ilişkilerinde hissedilen ve algılanan duygular karşısında kişiliğinin yansıttığı şekilde verdiği çeşitli tepkiler duygusal tepkisellik olarak tanımlanır (Yurdakul ve Üner, 2015). Bir başka tanımda ise duygusal tepkisellik, bireyin deneyimlediği duygulara karşı duygusal olarak verdiği tepkinin yoğunluğu olarak da nitelendirilebilir (Nock vd., 2008). Üç boyutlu olan duygusal tepkisellik kavramının süreklilik boyutu, yaşanan duygunun ne kadar zaman aldığı ifade eder. Kişinin hangi durumlarda bu duygusunun ortaya çıktığını ise duyarlılık boyutu ifade eder. Duygusal tepkisellik kavramının bir diğer boyut olan yoğunluk boyutu ise yaşanan duygunun ne seviyede deneyimlendiğini ifade etmektedir (Becerra ve Campitelli, 2013). İnsanın psikolojik sağlığında önemli bir yeri olan duygusal tepkisellik, bireyin duygu yoğunluğunu ve süresini anlamamızı sağlar (Nock vd., 2008). İnsanın yaşam süresince sosyal ve duygusal nedenlerden dolayı yaşamış olduğu olaylara ve durumlara tepkileri değişiklik gösterebilir (Wentzel, 1998). Duygusal tepkisellik düzeyi, düşük, orta ve yüksek olarak bireyin yaşadığı olayla bağlantılı olarak farklı düzeylerde olabilir. Kişinin mizacının ve kişiliğinin, duygusal deneyimlerine neden ve nasıl tepki vereceği üzerinde etkili olduğu belirtilmiştir (Nock vd., 2008). Yaşanan her duygunun duygusal tepkisellik düzeyi farklılık

göstermektedir. Bireylerin duygu durumlarının belli oranlarda dalgalanmalar olması normal olarak kabul edilmektedir. Ancak duygu durumunun pozitif veya negatif yönde yüksek düzeyde olması duygulanım bozukluklarına sebep olabilmektedir (Öztürk ve Uluşahin, 2008). Korku, kaygı, saldırganlık ve intihar gibi duygular negatif yönde yükselen duygusal tepkilerle artabilirken, pozitif yönde yükselen duygusal tepkiler ile saygı, sevgi ve kişisel güven duygularını artırabilir (Wentzel, 1998). Duygusal tepkisellik doğuştan itibaren potansiyel olarak insanın içinde var olan bir özelliktir. Duygusal tepkisellik kontrol altına alınmadığı zaman yaşamın ilerleyen dönemlerinde duygusal ve davranışsal bozukluklara neden olabilmektedir (Claes vd., 2014). Bireyin davranışsal problemlerinin nasıl geliştiğini ve neden geliştiğini anlamaya yardımcı olabilecek önemli kavramlardan biri de duygusal tepkiselliktir (Nock vd., 2008).

1. Çocukluk ve Ergenlik Döneminde Duygusal Tepkisellik

Kişiliğin temellerinden olan duygusal gelişim çocukluk yıllarında gelişen bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Doğumdan kısa bir süre sonra bile bebekler gelişim süreçlerinde bazı duyguları yaşamaya başlarlar. Bir yaş civarındaki çocukların öfkelerini isteklerini elde edebilmek için duygusal tepkilerini kullandıklarını görebiliriz. Çocukluk çağı sürecinde işlevsel duygusal tepkiler vermeyi öğrendikçe hem çevresiyle sağlam sosyal ilişkiler kurabilecek hem de kişilik gelişiminin sağlam temelini oluşturacaktır (Kandır ve Alpan, 2008). Çocuk ergenlik yıllarına geldiğinde biyolojik, psikolojik ve fizyolojik değişimlerle birlikte kimlik oluşturmaya çalıştığı bir geçiş dönemi yaşar (Yörükoğlu, 2007). Duyguların ve ortaya konulan duygusal tepkilerin ergenlik döneminde sıkça değişime uğradığı söylenebilir. Bu dönemde özellikle yaşanan duygular ve bu duygulara verilen tepkilerin tanınması bireyin sosyalleşmesi ve kabullendiğini hissetmesi oldukça önemlidir (Cengiz, 2017). Yapılan araştırmalar ergenlerin duygusal tepkisellik düzeylerini etkileyen önemli durumlardan birinin aile olduğunu göstermektedir. Ailenin tutumu çocukların duygusal tepkisellik düzeylerini olumlu veya olumsuz anlamda etkileyebilmektedir. Örneğin, çocuğuna sosyal destek vermeyen, saygı sevgi ve hoşgörü ile yaklaşmayan ve görmezden gelen ailelerin çocuklarının sağlıklı ve doğru duygusal tepkiler veremedikleri görülmüştür (Cengiz, 2017). Tam tersine ailesi tarafından destek gören bireyler, depresyon, kaygı gibi psikolojik rahatsızlıklarla daha kolay baş

ederler. Sosyal ilişkilerinin temelleri sağlam olarak atılmıştır. Ergenlik döneminde duygusal tepkilerini yeterli derecede sağlıklı olarak kullanamama ile anksiyete bozuklukları, depresyon arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. (Doğan, 2008).

2. Duygusal Tepkisellik İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Duygusal tepkisellik seviyesi yüksek olan bireylerin sevgi ve mutluluk gibi duygularını ifade etmede daha az cesaretli oldukları belirlenmiştir (Polanco Roman vd., 2017). Duyguları ifade etmede yaşanan sorunlar kişilerarası ilişkilerde problemlere sebep olabilmektedir. Yapılan çalışmalardan bir kaçına göre erkeklerin, yaşanan durumlara verdikleri tepkiler ve etkilenme düzeyleri kadınlara oranla daha düşük bulunmuştur (Cengiz, 2017). Kadınların stresli ve ani olaylara karşı negatif duygusal tepkilerinin erkeklere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür (Bradley vd., 2001). Yurdakul ve Üner (2015) tarafından bir üniversitenin sağlık meslek yüksekokulunda öğrenim gören 315 öğrenci ile araştırma yapılmıştır. Erkek katılımcıların duygusal tepkisellik, duygusal hassasiyet ve toplam alt boyut puanlarının kadın öğrencilere göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Aynı çalışmada çalışan öğrencilerin çalışmayan öğrencilere göre duygusal tepkisellik düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ek olarak da algılanan sosyal destek ile duygusal tepkisellik arasında pozitif bir ilişki olduğu bulunmuştur. Çevresi, ailesi tarafından destek gören ve aile içinde uyum olan bireylerin daha uygun ve işlevsel duygusal tepkiler verdikleri gözlenmiştir (Çakmak, 2018). Yine yetişkinlerin hayatında onları destekleyen ve seven partnerlerinin olması, stresörlere karşı duygusal tepkiselliklerini düşürmektedir (LeBlanc vd., 2016). Duygusal tepkisellik boyutunun ilişkilere etkisini araştıran bir çalışmada ise, heteroseksüel evli çiftlerde, yüksek duygusal tepkiselliğin ilişki doyumunu azalttığı sonucuna ulaşılmıştır (Skowron, 2000). Duygusal tepkisellik kavramsal olarak açıklandıktan sonra özellikle son yıllarda, duygusal tepkisellik ve psikopatolojinin ilişkili olduğu araştırmalarla ortaya konmuştur. Ergenlerde duygusal tepkisellik ile bilişsel çarpıtma ve depresyon arasındaki ilişkiyi ele alan bir araştırma sonucunda, ergenlerde bilişsel çarpıtmalar duygusal tepkiselliği pozitif yönde yordamaktadır ve duygusal tepkisellik depresyon üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Cengiz, 2017). Zaferoğlu (2018) tarafından yapılan çalışmada

ise duygusal tepkisellik değişkeni obsesif kompulsif belirtileri üzerinde etkili bir konumda olduğu sonucuna varılmıştır. Yapılan bir başka araştırmada bipolar bozukluk, kolay öfkelenme, depresyon ve hipomani ile duygusal tepkisellik arasında orta düzeyde bir ilişki olduğu bulunmuştur (Parneix vd., 2013). Bunun yanında psikotik bozuklar için genetik risk grubu içerisinde bulunan insanlar için hayatındaki stresörlere karşı duygusal tepkisellik düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir (Myin-Germeys vd., 2001). Bununla birlikte sosyal kaygılı bireylerde yüksek düzeyde negatif duygusal tepkisellik gözlenirken(Goldin vd., 2009), majör depresyon teşhisi almış bireyler için pozitif veya negatif olarak iki yönlü duygusal tepkiselliğin azaldığı tespit edilmiştir (Bylsma vd., 2007). İntihar girişimde bulunan kişilerin duygusal tepkisellik düzeyleri adına yapılan bir çalışmada bu kişilerin diğerlerine göre duygusal tepkisellik düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur (Polanco-Roman vd., 2017). Calkins ve diğerleri (1999) tarafından yapılan çalışmada işbirliği ve çatışma gibi sosyal davranışların önemli yordayıcıları olarak duygusal tepkisellik ve duygu düzenleme olduğu bulunmuştur. Birey için doğduğu andan itibaren bulunduğu sosyal evre ve aile önemli bir konumdadır. Olumsuz ocuk deneyimlerinin ve özellikle erken yetişkinlikte artan duygusal tepkiselliğin yetişkinlikte anksiyete ve duygu durum bozukluklarını tetikleyebildiği ortaya çıkmıştır (McLaughlin vd., 2010). Lavin ve diğerleri (2019) yaptıkları çalışmalarında; kötü muamele gören çocukların duygusal tepkisellik düzeylerinin kötü muamele görmeyen çocuklara kıyasla daha yüksek olduğu bulunmuş ve saldırgan davranışlar sergiledikleri ve ek olarak yüksek düzeyde olumsuz duygular yaşadıkları tespit edilmiştir. Bağlanma stilleri ile yapılan bir çalışmada ise, güvenli bağlanma ile duygusal tepkisellik arasında negatif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir (Fraley ve Shaver, 1997). Farklı yaş grubundaki kişilerin duygusal tepkisellik düzeyini ölçmek amacıyla yapılan bir araştırmada, bireyler duygusal tepkisellik düzeyini ortaya çıkaracak bir film izlemişlerdir. Yaşlı bireylerin filmlere karşı genç bireylere göre daha güçlü öznel pozitif ve negatif duygusal tepkiler verdikleri gözlenmiştir. Yine aynı araştırmada genç bireylerin daha fazla negatif duygulanma ve daha az pozitif duygulanım yaşadıkları sonucuna varılmıştır (Steenhaut vd., 2018). Duygusal tepkisellik ve ilişkiler üzerindeki ilişkiyi ele alan çalışmalara bakacak olursak, ölkemizde evli bireylerle birkaç çalışma yapılmıştır. Depresyon, stres ve kaygı ile duygusal tepkisellik arasında pozitif bir ilişki saptanırken, çift uyumu ve duygusal

tepkisellik arasında negatif bir ilişki bulunmuştur. Yine aynı araştırmada kadınların duygusal tepkisellik düzeylerinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Evlenme biçimine göre duygusal tepkisellik düzeyinin değiştiği ortaya konmuştur. Severe evlilik yapan çiftlerin görücü usulü evlenen çiftlere göre daha yüksek düzeyde duygusal tepkisellik yaşadıkları bulunmuştur (Polat ve İlhan, 2018).

B. Travma

Travma kelimesi Eski Yunanca'daki yara sözcüğünden gelmektedir. Latince'de de darbe sonrası oluşan yara anlamına gelmektedir. TDK'da yer alan travma tanımı "dışsal mekanik bir etki sonucu oluşan ve bir uzvun veya dokunun yapısını, biçimini bozan yara" olarak kullanılmaktadır. Fiziksel hasar anlamının yanında kişide bedensel ve/veya ruhsal açıdan olumsuz iz bırakan örseleyici yaşantılar anlamında da kullanılmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2020). Ruh sağlığı tanı el kitabı olan DSM-5'e göre travma, bireyin, doğrudan veya dolaylı olarak yaşanan ağır bir olaya yoğun bir şekilde veya birden çok maruz kalması veya şahit olması, ölüm veya ölümle sonuçlanabilecek durum yaşaması, ağır fiziksel yaralanma yaşaması, cinsel şiddete maruz kalması veya yine bu yaşantılara doğrudan şahit olmasıdır (Amerikan Psikiyatri Birliği [APA], 2014). Bir başka tanımda ise travmatik olaylar, aniden olan ve bireyin kabullenmekte zorlandığı olaylar olarak tanımlanmaktadır. Travma yaşantısını diğer olumsuz yaşam olaylarından farklı kılan, bireyin doğrudan veya dolaylı olarak yaşam tehlikesi ve riski ile karşı karşıya olmasıdır. Travmatik deneyim sonrası bireyde yoğun kaygı ve çaresizlik duyguları deneyimlenir (Silver ve Updegraff, 2013). Jones ve Wessely (2007) için travma, kişinin ruh, beden sağlığını ve bütünlüğünü sarsan, yaralayan her türlü olay olarak tanımlanmaktadır. Aker (2012) travmatik olayları oluşumunun üç farklı grupta olabileceğini söylemiştir. Bu üç grup kaza, doğal afet ve biri tarafından bilinçli olarak gerçekleştirilmek şeklindedir. Bir kişi tarafından bilinçli şekilde gerçekleştirilen travmatik olaylar diğer iki yaşantıya göre daha ağır travmatik bir deneyim olmaktadır (Herman, 2015).

Bireyin travmatik bir olay deneyimlemesi ya da şahit olması ruh sağlığı açısından kısa veya uzun vadeli olarak etkileri görülebilir. Travmatik deneyimlerin ardından depresyon, kaygı bozuklukları, alkol ve madde kullanımı, somatoform

bozukluklar gibi çeşitli ruhsal bozukluklar gelişebilir. Kalsched (1996) için ise travma, çocukta dayanılmaz bir ruhsal acıya ve kaygıya neden olan her tecrübedir. Travmatik deneyimle başedebilmenin en zorlu olduğu ve psikolojik yanının henüz tam gelişmediği ve hassas olduğu çocukluk dönemidir (Şar, 1997). Yetişkinlikte ortaya çıkabilecek ve yaşanacak birçok psikolojik problem çocukluk çağında deneyimlenen ruhsal travmalardan kaynaklı olarak ortaya çıkabilmektedir (Taner ve Gökler, 2014).

1. Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları

Çocukluk çağı travmaları, çocuğun psikolojik, zihinsel, bedensel ve sosyal gelişimini olumsuz etkileyen çok çeşitli olumsuz deneyimleri ifade eden genel bir kavramdır (Turhan vd., 2006). 18 yaş altında olan bireyler için her türlü kasıtlı, ihmal ve istismar davranışlarının çocukta fiziksel, ruhsal ve psikososyal gelişimi olumsuz etkileme durumu çocukluk çağı travması olarak tanımlanmaktadır (DSÖ, 2006). Çocukluk çağında fiziksel, ruhsal ve cinsel etkiye sebep olabilecek bütün olumsuz deneyimler olarak da tanımlanabilir (WHO, 2016). Bunlara ek olarak çocuğun maruz kaldığı ve tanık olduğu kaza, göç, şiddet, doğal afet anne-baba kaybı gibi durumlar da çocukluk çağı travmalarının kökenini oluşturmaktadır (Herman, 1992).

Çocukluk çağı travmaları çocuk istismarı ve ihmali olarak iki alt boyutta ele alınmaktadır. İhmal ve istismar kelimeleri kavramsal olarak benzerlik gösterse de etken ve edilgenlik noktasında farklılaşmaktadır. Çocuğun fiziki ve duygusal temel ihtiyaçlarının karşılanmaması çocuğun ihmal edildiği bir eylemsizliği gösterirken, bir yetişkinin kasıtlı olarak çocuğa fiziksel, cinsel veya duygusal olarak örseleyici bir eylemde bulunması ise istismar olarak ele alınmaktadır (Yurdakök, 2010). İstismar yaşantıları duygusal, fiziksel ve cinsel istismar olmak üzere üç alt başlıktan oluşur. İhmal kavramı ise fiziksel ve duygusal ihmal olarak iki başlık altında incelenmektedir.

a. Fiziksel istismar

Dünya Sağlık Örgütü fiziksel istismarı çocuğun gelişimine, yaşamını devam ettirmesine, sağlığına yönelik kasıtlı ve bilinçli olarak zarar verici fiziksel güç kullanması olarak tanımlar. Çocuklara karşı genellikle cezalandırma aracıyla fiziksel şiddet uygulanır. Bu fiziksel güç, vurma, ısırma, tekme atma,

boğma, yakma, zehirleme gibi davranışları içerir (WHO, 2006). Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) fiziksel istismarı; çocuğa zarar veren ve bilinçli olarak yapılan her türlü şiddet içeren olaylar olarak tanımlamaktadır (UNICEF, 2002). DSM-5'te ise, çocuğa bakım veren kişiler, ebeveynler tarafından kaza dışı uygulanan, hafif veya ölüme sebep olacak derecede ağır yaralanmalara sebep olacak bütün fiziksel güç uygulamalarını fiziksel istismar olarak tanımlamıştır (APA, 2014). Ayrıca çocuğa verilen bedensel cezalar kilitleme, bağlama gibi uygulamalar da fiziksel istismar kapsamındadır (Saçarçelik, 2009). Çocuk istismarları içerisinde en kolay tespit edilen fiziksel istismar olmasının yanında çocuk istismar ölümlerinin çoğu da fiziksel istismar sonucunda gerçekleşmektedir (Howe, 2005). Dünya Sağlık Örgütü'nün 2014 yılında yayımladığı rapora göre, dünya genelinde yetişkin bireylerin %22.6 oranında çocukluk çağında fiziksel istismara maruz kaldığı belirlenmiştir (WHO, 2014). Türkiye'de yapılan çalışmada 7-14 yaş arasındaki çocuklar için ise fiziksel şiddet oranı %43 olarak tespit edilmiştir (Aile Araştırma Kurumu, 1995). Fiziksel istismara en çok maruz kalan 4-8 yaş aralığındaki çocuklar olduğu ve yaş arttıkça fiziksel istismarın azaldığı tespit edilmiştir (Kaplan vd., 1999). Fiziksel istismara uğrayan çocukların annelerinin çoğunlukla 20 yaş altında oldukları bulunmuştur (Şahiner vd., 2001). Sosyoekonomik düzeyi düşük olan ailelerde de fiziksel istismar fazla görülmektedir (Yılmaz-Irmak, 2008). Ergenlik döneminde fiziksel istismar daha çok baba tarafından uygulanırken, erken çocukluk döneminde daha çok annenin fiziksel istismar uyguladığı bulunmuştur (Kaplan, 1996; Taner ve Gökler, 2004). Farklı kültürlerle sahip 5 ülkede yapılan fiziksel istismar çalışmasının sonucunda, Mısır'da yapılan şiddetli fiziksel cezalandırma oranı %26 iken Şili ve ABD'de %4, Filipinler'de %21 ve Hindistan'da bu oran %36 dır (Runyan vd., 2002). Türkiye'de yaklaşık 50.000 çocukla yapılan geniş kapsamlı bir araştırmada ise kız çocukların %62.4'üne ebeveynleri tarafından fiziksel şiddet uygulanırken erkek çocuklarında da bu oran %62.9'dır (Bilir vd., 1991).

Fiziksel istismarın oluşmasına ortam sağlayacak etmenlere bakacak olursak, ebeveynlerin alkol ve madde kullanımı, öfke problemleri, ebeveynlerin yaşlarının küçük olması, ebeveynlerin psikiyatrik bozukluklarının olması, çocuğun bedensel veya zihinsel geriliğinin olması, istenmeyen gebelik gibi durumlar sıralanabilir

(Birlik, 2019). Fiziksel istismar sonucunda fiziksel belirtiler zamanla kayboldu da psikolojik olarak birçok etkisi ilerleyen yaşlarda da devam etmektedir (Aydın, 2004). Anksiyete bozukluğuna sahip bireylerinin genellikle fiziksel istismar öyküsü olduğu bulgulanmıştır (Örsel vd., 2011). Ayrıca fiziksel istismara maruz kalan bireyler antisosyal kişilik bozukluğu için de riskli grup içerisinde dirler (Elliman ve Lynch, 2000). Çocukluk sürecinde okul ortamında ve sosyal ilişkilerinde iletişim ve öfke problemi yaşayabilirler. İlerleyen yetişkinlik dönemlerinde de bağımlılık, depresyon ve intihar girişimi gözlenebilir (Zoroğlu vd., 2001). Suç işlemeye yatkın olma ve saldırgan olma fiziksel istismar vakalarında sık rastlanan durumlardandır (Lewis, 1992).

b. Cinsel istismar

Bir çocuğun gelişimsel olarak hazır olmadığı, bilgisinin ve rızasının olmadığı ve tamamen anlamadığı durumda herhangi bir cinsel eyleme dahil edilmesi cinsel istismar olarak tanımlanmaktadır (WHO, 2006). Çocuğun kendinden güç ve yaş olarak daha büyük birisi tarafından cinsel ihtiyaçlarının karşılanması amaçlı kullanılması ve çocuğun bu duruma karşı koyamadığı durumlar da cinsel istismar olarak tanımlanmaktadır (Sanderson, 2006). Çocuklara pornografik film izlettirme, cinsel organlarına dokunma ve dokundurtma, tecavüz, oral seks, ensest ilişki gibi eylemlerin tamamı cinsel istismar olarak tanımlanmaktadır (Tıraşçı ve Gören, 2007). Ayrıca çocuğun çıplak tutulması, yetişkin tarafından gözetlenmesi, cinsel amaçla temas edilmesi, çocuğa mastürbasyon yaptırmak, cinsel organlara cisim sokmak gibi eylemler de cinsel istismardır (Moore ve Gibson, 1993). Aynı yaşta ve gelişim döneminde olan belli yaştaki çocukların cinsel içerikli oyunları keşif ve merak içerdiğinden dolayı cinsel istismar olarak adlandırılmaz. Ancak yaşça büyük biri tarafından çocuğun cinsel içerikli oyunlara dahil edilmesi ve kullanılması cinsel istismardır (Kara vd., 2004).

Cinsel istismar vakalarına bakıldığında sıklıkla çocuğun kan bağı olan kişiler tarafından istismar edilme olasılığının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ensest ilişki, toplum tarafından reddedilmesi ve gizlenen bir durum olmasıyla birlikte çocukta ciddi duygusal yaralanmalara yol açan bir istismar türüdür (Aral ve Gürsoy, 2001). Dünya Sağlık Örgütü'nün Ankara Üniversitesi ile 2016 yılında birlikte yaptığı araştırmada da cinsel istismarın genellikle aile bireyleri,

akrabalar, tanıdık kişiler veya yabancılar olabileceği tespit edilmiştir (Çetin ve Altiner, 2017). Yapılan bir araştırmada resmi verilere göre cinsel istismar vakalarının %90'ının yakın çevre ve aile üyelerinden olduğu tespit edilmiştir (Bahar vd., 2015). Cinsel istismar vakalarının en sık görüldüğü yaş aralığı 3-5 yaş olarak tespit edilmiştir (Turhan vd., 2006). Cinsel istismar yaygınlığını tespit etmek amacıyla birçok araştırma yapılmıştır ve farklı veriler elde edilmiştir. DSÖ tüm dünyada cinsel istismara uğrama oranlarını kadınlar için %18 erkekler için %8 olarak bildirmiştir (WHO, 2014). Yapılan çalışmada İngiltere, İspanya, Almanya gibi çok sayıda Avrupa ülkesinden elde edilen bulgularda kız çocuklarının cinsel istismara maruz kalma olasılığı %7-%34 aralığındayken erkek çocuklar için bu olasılık %3-29 arasındadır. Kız çocuklarının cinsel istismara uğrama olasılığı erkeklere göre daha fazladır. 20 ülkede yapılan veriler sonucunda cinsel istismarın uluslararası bir problem olduğunu söyleyebiliriz (Finkelhor 1994). UNICEF'in Türkiye'de 2010 yılında yayınladığı bulgularda çocukların cinsel istismara uğrama oranı %3 olarak belirlenmiştir. Yapılan çalışmalarda ebeveynlerin alkol madde kullanımı, şiddetin yaşandığı aile ortamı, sosyoekonomik düzeyinin düşük olması, sosyal ilişkilerin kısıtlı olması, ebeveynlerin patolojik ruhsal bozukluklara sahip olması gibi risk etmenleri cinsel istismar ihtimalini artırmaktadır (Polat, 2001). Çocukluk çağında cinsel istismara uğrayan bireyler psikolojik açıdan oldukça olumsuz etkilenmektedir. Depresyon, psikosomatik belirtiler, davranış bozuklukları ve düşük özsaygı gözlemlenebilir (Aydın, 2004). Cinsel istismara maruz kalan çocuk kısa vadede yaşadığı kaygı ile birlikte uyku problemlerine korku ve kabuslar eşlik edebilir ve bedensel şikayetler de genellikle görülmektedir (Green, 1996).

Cinsel istismara maruz kalan birey yaşadığı psikolojik bozukluklara ek olarak sosyal ilişkilerde bozulmaların da eşlik ettiği belirtilmiştir (Kendall-Tackett ve Marshall, 1999). Yetişkinlik döneminde madde bağımlılığı, intihar girişimleri gibi ciddi sorunların da yaşandığı gözlenmiştir. Borderline kişilik bozukluğu tanısı olan bireylerin sıklıkla çocukluk çağında cinsel istismar öyküsü bulunmaktadır (Siyez, 2003). Ayrıca çocukluk çağında cinsel istismara maruz kalan bireylerin daha fazla cinsel saldırı ve istismarda bulunduğu tespit edilmiştir (Taner ve Gökler, 2004).

c. Duygusal istismar

Duygusal istismar diğer istismarlarla sıklıkla birlikte görülmesine rağmen fiziksel belirtilerin olmaması sebebiyle fark edilmesi ve tanımlanması en zor istismar türlerindedir. Duygusal istismar, literatürde “duygusal kötüye kullanım” olarak da kullanılmaktadır. Çocuğun ebeveynleri veya hayatındaki yetişkinler tarafından; ihtiyaçlarının ve isteklerinin görmezden gelinmesi, yok sayma, aşağılama, alay etme, çocuktan yaşının üzerinde beklenti içinde olma, sevgi ve ilgiden yoksun bırakma tutum ve davranışları duygusal istismar olarak tanımlanmaktadır. Buna ek olarak kardeşler arasında ayrımcılık yapılması, hakaret etmek, yaralama, intihar ya da ölümle tehdit etmek, çocuğun iletişimini engellemek, azarlamak duygusal istismar örnekleri arasındadır (Topbaş, 2004). Bir başka tanımda çocuğun duygusal bütünlüğüne ve psikolojik sağlığına zarar verebilecek bütün davranış ve tutumlar duygusal istismar olarak ele alınmıştır (Güner vd., 2010). Dünya Sağlık Örgütü’nün (2014) sunduğu verilere göre %36 oran ile duygusal istismar en yaygın istismar çeşidi olarak tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda genellikle 6 yaşından başlayarak ergenliğin sonuna kadar duygusal istismarın devam ettiği görülmüştür. Ayrıca fiziksel istismar ve ihmal durumuna %90 oranında duygusal istismar eşlik etmektedir (Taner ve Gökler, 2004). Türkiye’de anneler ile yapılan bir çalışmada ise %93 oranında duygusal istismar yaptıkları belirlenmiştir (Güler vd., 2002). Bir başka çalışmada ise katılımcıların %15.9’u duygusal istismara maruz kaldıkları belirlenmiştir (Zoroğlu ve Şar, 2001). Örsel ve diğerleri (2011) tarafından yapılan çalışmada Çocuk Koruma Birimine başvuran 215 çocuğun %21,4 oranında duygusal istismara maruz kaldığı belirlenmiştir. Fiziksel ve cinsel istismar sonucunda oluşan bedensel zararlar gibi gözle görülür bir biçimde olmasa da, duygusal istismarın çocukta bıraktığı ruhsal yaralanma çok daha derin olabilmektedir (Bakır ve Kapucu, 2017; Özmert, 2010). Duygusal istismar için risk faktörleri olarak ebeveynlerde alkol madde bağımlılığı, psikolojik rahatsızlık olması, sosyoekonomik düzeyinin düşük olması gibi etkenler saptanmıştır (Zeren vd., 2012; Akyıl, 2019).

Duygusal istismara maruz kalan çocuklarda sosyal alandan uzaklaşma, anksiyete bozuklukları, depresyon, öfke ve saldırgan davranışlar, kendine güvende azalma, kendine zarar verme, antisosyal davranışlar, zihinsel ve

duygusal gelişim bozuklukları görülebilir (Şimşek, 2010). Ayrıca ergenlik döneminde de olumsuz davranışlar sergilemeye yatkın olmakla birlikte intihar eğilimi ve alkol ve madde kötüye kullanım görülebilmektedir (Akyıl, 2019). Çocuklukta yaşanan duygusal istismar yine yetişkinlikte birçok psikolojik probleme neden olabilir. Araştırmalar doğrultusunda yeme bozukluğu, alkol ve madde bağımlılığı, şiddete eğilim gibi problemler görülebileceği saptanmıştır (Hart vd., 2002).

d. Fiziksel ihmal

Çocuğun ebeveynleri veya bakım veren kişiler tarafından beslenme, sağlık, güvenlik, barınma, kişisel hijyen gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmaması ve çocuğun bu durumdan zarar görmesi durumuna fiziksel ihmal olarak tanımlanmaktadır (Taner ve Gökler, 2004).

Çocuğun sağlık ihtiyaçlarının karşılanmaması, küçük yaşta evde yalnız bırakılması, evden kovulması, kirli bir ortamda yaşaması, beslenmenin yetersiz olması, mevsime uygun kıyafet temin edilmemesi gibi durumlarda fiziksel ihmal olarak değerlendirilmektedir (Yurdakök ve İnce, 2010). Fiziksel ihmal alt grubunda sınıflandırılan sağlık ihmali ise bakım verenlerin çocuğu tıbbi yardıma geç götürmek veya götürmemek, aşılarını yaptırmamak, ilaçlarını almamak veya doktor tavsiyelerini uygulamamak gibi eylemleri kapsar (English, 1998).

Eğitim ve gelişim ihmali olarak da genellikle okul çağına ve uygun yaşa gelen kız çocuklarının eğitimden mahrum bırakılması veya herhangi bir özrü ve geriliği bulunan çocukların özel eğitim hizmetinden faydalanmamaları örnek verilebilir (Dağlı ve İnanıcı, 2011). Annenin gebelik döneminde alkol, uyuşturucu, sigara kullanımı ve sağlıksız ve yetersiz beslenmesi bebeğin ilerideki gelişimini de etkileyecektir ve bu durum doğmamış bebeğin fiziksel ihmal edilmesidir (Acehan vd., 2013).

Fiziksel istismarda olduğu gibi yaralanma veya ölüm gibi fiziksel belirtiler fiziksel ihmalde görülmediği için oldukça yaygın olsa da belirlenmesi zor bir ihmal türüdür (Kara vd., 2004). Sosyoekonomik düzeyi yüksek ailelerin de çocuklarını fiziksel ihmal ettikleri görülmektedir (WHO, 2006). Başka bir çalışmada ise anne babanın işsiz olması çocuğun ihmale uğrama oranını 3 kat artırdığı ve maddi zorluğun ihmal için bir risk faktörü olabileceği ortaya

konulmuştur (Sedlak vd., 1996). Literatürdeki çalışmalardan elde edilen veriler doğrultusunda çeşitli kültürlerden yaklaşık 60.000 kişinin fiziksel ihmal oranı %16 oranında bulunmuştur (Stoltenborgh vd., 2012). Türkiye’de yapılan çalışmada ise katılımcıların %16.5’inin ihmale uğradıkları belirlenmiştir (Zoroğlu vd., 2001). Fiziksel ihmal yaşayan çocukların bilişsel, sosyal ve psikolojik gelişiminde uzun vadeli olumsuz etkileri görülmektedir (Gökler, 2002). Fiziksel ihmal ile birlikte en sık görülen sorunlardan birisi de saldırgan davranışlar ve suça eğilimli olma halidir (Lewis, 1992). Alkol, sigara, madde kullanımı, dikkat problemleri, kaygı bozuklukları, düşük öz saygı, kişilik bozuklukları gibi psikolojik durumlar da çocuklukta fiziksel ihmale uğrayan bireylerde sıklıkla görülmektedir (Kaplan vd., 1999). Türkiye’de yapılan bir çalışmada çocukluk çağında yaşanan ihmal ve istismarın intihar riskini 7.6 kat artırdığı sonucuna ulaşılmıştır (Zoroğlu vd., 2003). Aynı şekilde 3 yıl boyunca incelenerek yaklaşık 18.000 kişi ile yapılan çalışmanın sonucunda da çocukluk döneminde ihmal ve istismara maruz kalan kişilerin intihara teşebbüs riskini 2-3 kat artırdığı bulgulanmıştır (Dube vd., 2001).

e. Duygusal ihmal

Duygusal ihmal, çocuğun ebeveynleri veya bakım verenleri tarafından gereken ilgi, sevgi, duygusal yakınlığı ve desteği vermemesi, çocuğun şiddete veya kötü muameleye uğramasına izin vermesi olarak tanımlanmaktadır (Glaser, 2002). Bir başka tanımda ise çocuğun psikolojik ihtiyaçlarının ihmal edilmesi, sosyal, kişisel, duygusal gelişim alanlarının yeterince desteklenmemesi olarak ifade edilir (Yurdakök ve İnce, 2010). Toplumsal kurallara uyum sağlamasına ve öğrenmesine uygun ortam sağlanmaması da duygusal ihmaldir (Şar, 1998). Çocuğun temel duygusal ve psikolojik ihtiyaçlarının karşılanmaması durumu duygusal ihmal olarak ifade edilir (Kong ve Bernstein, 2009). Duygusal ihmal fiziksel bir belirti gözlenemediğinden tespit edilmesi en zor ihmal türü olmakla birlikte en çok deneyimlendiği düşünülen ihmal türü olarak değerlendirilmektedir (Ben-Galim vd., 2019). Literatür çalışmalarında cinsel ve fiziksel istismara maruz kalan bireylerin sıklıkla duygusal ihmalin de eşlik ettiği belirtilmiştir (Şahiner vd., 2001). Ayrıca duygusal ihmal tek başına da görülebilmektedir (Taner ve Gökler, 2004). Duygusal ihmal yaşayan çocukların gelişim süreçlerinde ciddi zararlar meydana gelmektedir (Howe, 2005).

Gelişimsel, sosyal, duygusal ve davranışsal problemler meydana gelmektedir. Duygusal ihmale uğramış çocuklarda duygularını ifade etmede zorluk, sosyal ilişkilerde problemler, intihar teşebbüsü riski, ilişkilerde kopukluk ve kendine olan güvende azalma, yetersiz hissetme gibi birçok psikolojik bozukluklar görülebilmektedir (Glaser, 2002).

Psikiyatri kliniğinde borderline kişilik bozukluğu olan bireylerle yapılan çalışmada, borderline kişilik bozukluğu tanısı olan kişilerin çocukluk çağında ebeveynleri tarafından daha az şefkat, bakım ve güvenlik gördükleri ve daha kontrolcü oldukları tespit edilmiştir (Zweig ve Paris, 1991). Yaklaşık 1700 çocuk ile yapılan bir başka çalışmada çocukların %3 oranında ebeveynlerin daha kontrolcü ve duygusal olarak ihmal edildiklerini algıladıkları bulunmuştur. 15 yaşındaki çocuk grubunun da psikiyatrik bozukluklara sahip olma riskinin ve olasılığının 2 katından fazla olduğu belirtilmiştir (Young vd., 2011).

C. Güven

Literatür incelendiğinde güven kavramı ile ilgili birçok tanım bulunmaktadır. Holmes (1981) için güven kavramı ölçülmesi ve kavramsallaştırılması zor olmakla beraber durumlara göre değişkenlik gösteren karmaşık ve gözlemlenmesi zor yapıda bir duygudur. TDK sözlüğünde güven kelimesi, korku, çekinme ve kuşku hissetmeden itimat, bağlanma duygusu ve inanmak olarak tanımlanmıştır (TDK, 2020). Deutsch'a (1973) göre güven, geleceğe dair insanlar ve topluma yönelik zorlu durumlarda dahi iyimser beklenti içinde olma ile birlikte kuşku hissetmeden iş birliği içinde olabilme ve beklentilerinin karşılanacağına dair inançlı olma halidir. Kişinin düşüncelerini, duygularını ve davranışlarını kaygı duymadan içtenlikle ve rahatlıkla ifade ettiğinde karşı taraftan zarar gelmeyeceğine dair hissi güven olarak tanımlanmaktadır (Richo, 2014). Bir başka tanımda ise bireyin bir başkasının çıkarlarını engellemeyeceğine, yararına davranacağına dair inanç ve beklentisi olarak ifade edilmiştir (Robinson, 1996). Güvenilirlik, dürüstlük, sadakat, tahmin edilebilirlik gibi kavramlar da güven duygusunun içerisinde yer almaktadır (Sungur, 2017).

Ericson (1963) için güven duygusu doğumdan itibaren başlayan bir süreci kapsamaktadır. Psikososyal kuram içinde "güven ve güvensizlik" doğum anından

18 aylık olan süreçte belirgin rol oynar. Bebeğin ihtiyaçlarının karşılanması, sevgi ve değer verilmesiyle güven duygusu oluşmaktadır. Kurama göre, bebeğin ihtiyaçlarının karşılanması durumunda temel güven duygusu oluşurken, bebeğin ihtiyacı olan sıcaklığı, sevgiyi alamaması durumunda da temel güvensizlik duygusu oluşur. Yine teoriye göre, bebeğin bedeninde kontrol sahibi olabilme becerisi temel güven duygusu ile kazanılabilir. Temel güvensizlik duygusu ile yetişmiş bir birey, yetişkinlik döneminde sosyal ilişkilerinde problemler yaşayabilir. Pek çok kuramcı erken dönemde ilk bağlanmanın gerçekleştiği anneyle olan bağın kişinin ruhsal yapısını, kişiliğini hem de yetişkinlik döneminde ilişki örüntülerini belirlediğini kabul eder (Tüzün ve Sayar, 2006). Teoriye göre, bebeklik döneminde temel güven duygusunu hisseden bireyler, yetişkinlik döneminde daha mutlu ve sağlıklı ilişkiler kurabilirler (Campbell ve Stanton, 2018).

Bowlby (1969) bağlanma kuramına göre güvenin temelleri bebeklik çağında atılmaya başlamaktadır ve benlik gelişimi için oldukça önemli bir konumdadır. Bireyin erken dönem bağlanma örüntüsü yetişkinlik dönemi için oldukça önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bebek dünyaya geldikten sonra bağlanma figürü olarak bakım veren ile kurduğu ilişki sonucunda duygusal yakınlık hisseder. Çocuk ve bakım veren arasındaki bu bağ devam ettikçe ve korundukça güvenli bağlanmanın gerçekleşmesi beklenir (Arslan ve Teze, 2016). Bakım veren ve çocuk arasında yavaş yavaş ve sırayla birbirlerine olan etkileşimleriyle gelişmektedir (Bowlby, 2012). Bu yakınlığın sağlıklı bir şekilde kurulması ve güven içinde büyüebileceği bir ortam sağlanması ile bağlanma oluşacaktır. Erken dönemde geliştirilen bağlanma çeşidi bireyin ilerleyen yetişkinlik dönemlerinde kurduğu ilişkileri etkileyecek niteliktedir. Destekleyici ve olumlu erken dönem yaşantılarıyla yetişkinlik döneminde güvenli ilişkiler kurabilir ve olumlu benlik algısına sahip bir birey olabilmektedir.

Güvenli bağlanan birey kendine ve başkalarına güvenerek sevgi ve güvende hissederek sağlıklı bir ilişki kurma ihtimali artmaktadır. Ancak çocuklukta ihtiyacının karşılanmaması ve güvensiz bağlanmanın sonucunda başkalarına güvenmekte zorluk çekerek destekleyici ve sağlıklı ilişkiler kurmakta güçlük çekebilir (Topçu, 2009).

1. İkili İlişkilerde Güven

Larzelere ve Huston (1980) tarafından güven kavramını genelleştirilmiş güven ve ikili ilişkiler güven olarak iki boyutta ele alınmıştır. Genelleştirilmiş güven bireyin diğer bir kişiye bütünüyle inanması olarak tanımlanmaktadır. İkili ilişkilerde güven ise bireyin diğer bir kişinin iyi niyetinin ve dürüstlüğüne olan inancı olarak tanımlanmaktadır. Kişi, diğer kişinin amaçlarına ulaşmayı isteyen, kazanımlarını artırmaya yönelik davranışlarda bulunması veya her iki tarafında fayda sağlayacak davranışların gösterilmesi durumu iyi niyet olarak ele alınmaktadır. Dürüstlük ise diğer bir kişinin geleceğe dair eylemlerine ve niyetlerine inanmak ile ilgilidir. Sözlerinin ve davranışlarının samimi olduğuna dair olan inançtır. İlişki içerisinde iyi niyetli ve dürüst olma hali ilişkinin geleceği ile ilgili partnerlerde olumlu beklentiye yol açmaktadır. Yakın ilişkilerde sıkça iç içe geçen bu iki kavramlardan birinin sorgulanması ile kişiyi şüpheye düşebilir.

Kişilerarası ilişkilerde karşılıklı olarak vaatlerin yerine getirilmesi ile karşılıklı güven ilişkisi oluşur. Verilen sözlerin tutulması bireyleri tahmin edilebilir yapmasıyla ilişkide güven duygusunu pekiştirir. Aynı zamanda ilişki içerisinde bireyin duygusunu anlaması, destek vermesi ve ortak bir alanda sınırlar belirlenmesiyle kişiler karşılıklı olarak güvende hissederler. Karşılıklı olarak hissedilen güven sağlıklı bir ilişkinin devamlılığını sağlar (Sungur, 2017). Romantik ilişkilerin sağlıklı, tatmin edici olması için güven en önemli unsurlardan birisidir (Simpson, 2007). Romantik ilişki içerisinde olan kişiler birbirlerine karşı hissettikleri bağlılığın ve sevginin devamlılığı için güvende hissetmek isterler (Hendrick ve Hendrick, 1983). Güven duygusunun düşük olduğu ilişkilerde partnerler ilişkinin geleceği ile ilgili faydasız davranışlar sergilerler. Orta düzeyde bir güven söz konusu ise kişilerde belirsizlik duygusu oluşur. Aksine partnerler arasında yüksek düzeyde güven söz konusu olduğunda, ilişkinin geleceği için oldukça faydalı ve işlevsel davranışlar sergilerler (Simpson, 2007). İkili ilişkilerde partnerlerin tahmin edilebilir olması, ihtiyaç halinde çıkarlarının desteklenmesi ve iyilik halinin önemsenmesi ve yardımsever olma hali ile güven algısı oluşabilir (Holmes ve Rempel, 1989). Diğer bir deyişle evlilikte veya romantik ilişki içerisinde güven, her durumda partnerin kendini destekleneceğine dair inançların bütünüdür (Couper vd., 2002). Partnerlerin birbirine karşı ilgili, yeterli ve açık olma hali ile oluşan güven, tutarlılıkla birlikte

sağlamlaşmaktadır (Mishra, 1996). İkili ilişkilerin veya evliliğin sağlıklı bir şekilde devamlılığı için güven algısı oldukça önemli bir konumdur (Demiröz, 2014). Evlilik sürecinin başlarında güven duygusu daha yüksek bir seviyedeysen zamanla çevresel ve maddi sebeplerin değişmesiyle eşlerin aldatmasına yönelik güven sorunları ortaya çıkabilmektedir (Tarhan, 2017). Diğer bir deyişle evlilikte veya romantik ilişki içerisinde güven, her durumda partnerin kendini destekleneceğine dair inançların bütünüdür (Couper vd., 2002). Partnerlerin birbirine duyduğu güven ile bağlılıkları artırmakla birlikte ilişkinin kalitesini ve alınan tatmini artırmaktadır (Agnew vd., 1999). Karşılıklı güven duyulan bir ilişkide bireyler çözüm odaklı ve birbirlerinin yararına davranışlar sergilerler (Balliet vd., 2013). Partnerlerin güven algısı ile ilişki doyumu arasında pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Büyükşahin, 2006). Bağlanma kuramı ile ilişkilerde güven arasındaki ilişkiye bakacak olursak, güvenli bağlanan kişiler, güvenilir olduğuna ve çevresindekilere güvenme eğiliminde olurlar. Bununla bağlantılı olarak da ilişkilerinde kaybetme ve terk edilme korkusunu yüksek düzeyde hissetmezler (Mikulincer ve Shaver, 2007). Kaçınan ve kaygılı bağlanan bireyler ise bebeklik döneminde ebeveyne veya bakım verene karşı hissedilen ulaşılabilirlik ve kabul görme konusundaki güvensizlik duygusu ile ilişkilerinde de güçlü düzeyde karşılıklı güvensizlik hissederler (Mikulincer, 1998).

III. YÖNTEM

A. Araştırmanın Modeli

Duygusal tepkiselliğin ve çocukluk çağı ruhsal travmalarının ikili ilişkilerde güven ile ilişkisini konu alan bu çalışma nicel araştırma desenleri içerisinde yer alan ilişkisel tarama modelindedir. Birden çok değişkenin, varsa birlikte değişimi ve bu değişkenlerin bir birini etkileme derecesini belirlemeyi amaç edinen araştırma modeli ilişkisel tarama modelidir.

B. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini 18-45 yaş aralığında olan romantik bir ilişkiye sahip, nişanlı veya evli olan yetişkinler oluşturmaktadır. Örneklem grubu kolayda örneklem yoluyla seçilen Türkiye'nin farklı bölgelerinde yaşayan toplam 318 kişi oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde rastgele örneklem seçim yöntemi kullanılmıştır. Araştırmadaki 318 kişiye ait veriler Google Forms aracılığıyla online olarak toplanmıştır.

C. Veri Toplama Araçları

Çalışmada katılımcılara öncelikli olarak “Bilgilendirilmiş Onam Formu” verilerek gerekli bilgilendirmeler yapılmış ve onayları alınmıştır. Araştırmada kullanılacak verilerin toplanması amacı ile Demografik Bilgi Formu (DBF), Duygusal Tepkisellik Ölçeği (DTÖ), İkili İlişkilerde Güven Ölçeği (İİGÖ) ve Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Ölçeği (CTQ) kullanılmıştır. Ölçeklere dair bilgiler aşağıda sunulmuştur.

1. Demografik Bilgi Formu

Literatür bilgileri doğrultusunda Demografik Bilgi Formu araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Araştırmada kullanılan bu formda sosyodemografik

verileri elde edebilmek adına bireylere; cinsiyet, yaş, ilişki durumu, devam eden ilişki süresi, eğitim düzeyi, aylık gelir düzeyi gibi sorular yöneltilmiştir.

2. Duygusal Tepkisellik Ölçeği

Duygusal tepkisellik ölçeği Nock, Holmberg, Wedig ve Hooley (2008) tarafından bireylerin kişiler arası ilişkilerde ortaya koydukları duygusal tepkisellik düzeylerini ve yoğunluğunu ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Duygusal Tepkisellik Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması Gençdoğan, Halmatov ve Seçer (2013) tarafından yapılmıştır. Ölçek toplamda 17 madde ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar duygusal tepkisellik, duygusal hassasiyet ve psikolojik dayanıklılıktır. Duygusal tepkiselliği ölçen 7 madde, duygusal hassasiyeti ölçen 5 ve psikolojik dayanıklılığı ölçmek için 5 madde bulunmaktadır. Ölçeğin maddelerinin puanlanması tamamen katılıyorum (4), katılıyorum (3), katılmıyorum (2) ve hiç katılmıyorum (1) şeklinde likert tipi yanıtlardan oluşmaktadır. Ölçekte bulunan 17 maddeden alınan puanların toplanması ile toplam duygusal tepkisellik puanı elde edilmektedir. Ölçekten alınabilecek toplam puan 17 ile 68 arasında olmaktadır. Ölçeklerden alınan yüksek puanlar duygusal hassasiyet ve duygusal tepkiselliğin yüksek, psikolojik dayanıklılık boyutunun ise düşük olduğunu göstermektedir.

Duygusal tepkisellik ölçeğinin güvenilirliğini test etmek amacıyla iç tutarlık, iki yarı güvenirlik ve test tekrar test yöntemleri kullanılmıştır. Duygusal tepkisellik ölçeğinin iç tutarlık katsayısı Cronbach's alpha $\alpha=.82$, iki yarı güvenirliğinin $.81$ ve test tekrar test güvenirliğinin $.83$ olduğu bulunmuştur. Ölçeğin duygusal hassasiyet alt boyutu için iç tutarlılık katsayısı $.76$, iki yarı güvenirliği $.70$ ve test tekrar test güvenirliği $.82$ olarak bulunmuştur. Duygusal tepkisellik alt boyutu için iç tutarlılık katsayısı $.71$ ve iki yarı güvenirliği $.78$ ve test tekrar test güvenirliği $.79$ olarak bulunmuştur. Psikolojik dayanıklılık alt boyutu için güvenirlik katsayısı $.82$ ve iki yarı güvenirliği ise $.78$ olarak bulunmuştur. Test tekrar test güvenirliği ise psikolojik dayanıklılık $.82$ olarak bulunmuştur. Yapılan test tekrar test güvenirliğine ilişkin elde edilen veriler doğrultusunda ölçeğin güvenirlik düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Elde edilen bulgular ile duygusal tepkisellik ölçeğinin güvenilir ve geçerliğinin

bu araştırmada kullanılması için uygun olduğunu göstermektedir. Bu araştırmada DTÖ için hesaplanan Cronbach Alpha değeri 0.920 olarak bulunmuştur.

3. İkili İlişkilerde Güven Ölçeği

İkili İlişkiler Güven Ölçeği (İİGÖ), Larzelere ve Huston (1980) tarafından romantik ilişkisi veya evlilik ilişkisi olan bireylerin ikili ilişkilerde yaşadıkları güven durumlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Toplam 8 maddeden oluşan 7’li likert tipi ölçekte “1 = Asla” ile “7 = Her zaman” olarak ifade edilen dereceli yanıtlar bulunmaktadır.

Ölçekte 3., 4., 5., 7. ve 8. maddeler ters yönde puanlanmaktadır. Maddelerden alınan puanların toplanmasıyla elde edilen bir toplam belirlenmektedir. Ölçeften elde edilebilecek puanlar en düşük 8 ile en yüksek 56 puan arasında olabilmektedir. Ölçeften alınan yüksek puan ilişkideki güvenin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Ölçeğin Türkçe’ye uyarlanması, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Çetinkaya, Kemer, Bulgan ve Tezer (2008) tarafından yapılmıştır. İİGÖ’nün iç tutarlık katsayısı .89; iki yarı güvenilirliği .86 bulunmuştur. İkili İlişkiler Güven Ölçeği’nin Cronbach alfa katsayısı ile hesaplanan iç tutarlık katsayısı .89’dur. (Çetinkaya vd., 2011). Yapılan çalışma sonucunda, ölçeğin ülkemizde kullanılabilecek, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmada İİGÖ için hesaplanan Cronbach Alpha değeri 0.854 olarak bulunmuştur.

4. Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Ölçeği

Bernstein, Fink, Handelsman, Foote, Lovejoy, Wenzer, Saperato ve Ruggiero (1994) tarafından bireylerin çocukluk çağı ruhsal travma düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilen ve ilk olarak 70 madde olarak geliştirilen bu ölçek son hali 28 madde olacak şekilde kısaltılmıştır. şar, Öztürk ve İkikardeş (2012) tarafından Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin Türkçe Uyarlamasının Geçerlilik ve Güvenilirliği çalışması ile Türkçeye uyarlamasını sağlanmıştır.

28 maddeden oluşan ölçeğin yanıtlama biçimi 5’li likert tipindedir. Yanıtlar (1) hiçbir zaman, (2) nadiren, (3) zaman zaman, (4) sıklıkla, (5) çok sık şekilde sıralanmaktadır. Fiziksel istismar, duygusal istismar, cinsel istismar, duygusal

ihmal ve fiziksel ihmal olmak üzere 5 alt boyutu içeren maddeler bulunmaktadır. Değerlendirmenin daha doğru sonuç vermesi amacıyla üç adet minimizasyon maddesi bulunmaktadır.

Ölçek 7 ters maddeden (2, 5, 7, 13, 19, 26, 28) oluşmaktadır. Cinsel istismar 20, 21, 23, 24, 27 numaralı maddelerle; fiziksel istismar 9, 11, 12, 15, 17 numaralı maddelerle; fiziksel ihmal 1, 4, 6, 2, 26 numaralı maddelerle, duygusal istismar 3, 8, 14, 18, 25 numaralı maddelerle, duygusal ihmal 5, 7, 13, 19, 28 numaralı maddelerle değerlendirilmektedir. Minimizasyon maddeleri olan 10, 16 ve 22 numaralı maddeler ise toplam puana dâhil edilmemektedir. Alt ölçek puanları 5-25, toplam puan ise 25-125 arasında olabilmektedir. Travmatik yaşantı alt ölçekleri ile toplam puan hesaplanmaktadır.

Ölçeğin türkçeye uyarlanması ve geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Şar ve diğerleri (2012) tarafından yapılmıştır. Yapılan güvenilirlik çalışması sonucunda Cronbach alfa katsayısı .93 olarak tespit edilmiştir ve Gutmann yarım test katsayısı ise .97 olarak elde edilmiştir . Alt boyutlar için ise iç tutarlık katsayıları duygusal istismar için 0.90; duygusal ihmal için 0.85; fiziksel istismar için 0.90; cinsel istismar için 0.73 ve fiziksel ihmal için 0.77 olarak bulunmuştur. Test-tekrar-test güvenilirliği çalışmaları için 2 hafta arayla katılımcılara yeniden uygulanmış ve ölçeğin test-tekrar-test güvenilirliği korelasyon kat sayısı ($r = .90$) olarak tespit edilmiştir. Yapılan çalışmaların sonucunda geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği'nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada CTQ ölçeği için hesaplanan Cronbach Alpha ise 0.889 olarak bulunmuştur.

IV. BULGULAR

Araştırma sonucunda 318 katılımcıdan elde edilen verilerin analizi IBM SPSS Statistics 22 (SPSS Inc., Chicago, IL) programında uygun istatistiksel yöntemler ile değerlendirilmiştir. Araştırmada demografik sorulardan oluşan form ile İkili İlişkilerde Güven Ölçeği (İİGÖ), Duygusal Tepkisellik Ölçeği (DTÖ), Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Ölçeği (CTQ) ölçekleri kullanılmıştır. Ölçeklere ilişkin puanların normallik varsayımının kontrolü için çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Ölçeklere verilen cevaplarda aşırı değer içeren katılımcılar çalışmaya dahil edilmemiş ve sonuçlar 318 kişi üzerinden değerlendirilmiştir. Aykırı değerler içeren anket çıkarıldığında tüm ölçek puanlarının çarpıklık ve basıklık değerlerinin +2 ile -2.aralığında değer aldığı görülmüştür. Yalnızca CTQ fiziksel taciz ve CTQ cinsel taciz alt boyutlarında normal dağılmadığı tespit edilmiştir. Böylelikle ölçek puanları ile ilgili karşılaştırmalarda normallik koşulunun sağlandığı puanlar için parametrik testler kullanılırken normal dağılım göstermeyen bu iki alt boyut için non parametrik testlerin uygulanmasına karar verilmiştir. Ayrıca araştırmada kullanılan ölçeklere ilişkin güvenilirlik analizleri yapılarak Cronbach Alpha katsayıları hesaplanmıştır. İİGÖ için hesaplanan Cronbach Alpha değeri 0.854, DTÖ için hesaplanan Cronbach Alpha değeri 0.920, CTQ ölçeği için hesaplanan Cronbach Alpha ise 0.889 olarak bulunmuştur. Yani araştırmada kullanılan tüm ölçekler için güvenilirliklerin oldukça yüksek düzeyde olduğu söylenebilmektedir. Verilerin analizinde; tanımlayıcı kategorik verileri sayı (n) ve yüzde (%), nicel verileri ise ortalama ve standart sapma değerleri, çarpıklık, basıklık, minimum ve maksimum değerleri gösterilmiştir. Verilerde kayıp veri (missing value) olmadığı tespit edilmiştir. İki bağımsız grup ortalamasının karşılaştırılması için normallik varsayımının sağlandığı ölçek puanlarında Independent Sample T Test, normallik varsayımının sağlanmadığı puanlarda ise Mann Whitney U testi kullanılmıştır. İki den fazla grup ortalamasının karşılaştırılması için One Way ANOVA testi, normalliğin sağlanmadığı durumda ise Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Ölçek

puanları arasındaki ilişkinin incelenmesi için normallik varsayımının sağlandığı ölçek puanlarında Pearson Korelasyon analizi, normallik koşulunun sağlanmadığı durumda ise Spearman korelasyon analizi kullanılmıştır. Ayrıca tüm sonuçlar için anlamlılık değeri $p < 0.05$ baz alınmıştır.

Çizelge 1. Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler

Değişkenler	Kategoriler	Frekans(n)	Yüzde(%)
Cinsiyet	Kadın	260	81.8
	Erkek	58	18.2
Yaş	18-25	111	34.9
	25-35	165	51.9
	35-45	42	13.2
İlişki durumu	Romantik bir ilişkisi var	158	49.7
	Nişanlı	31	9.7
	Evli	129	40.6
Romantik ilişkisinin ne kadar süredir devam ettiği	0-12 ay	58	18.2
	1-3 yıl	72	22.6
	3-5 yıl	56	17.6
	5 yıl ve üzeri	132	41.5
Aylık gelir düzeyi	Asgari ücret altında	73	23
	Asgari ücret	21	6.6
	Asgari ücret-10000TL arasında	80	25.2
	10000-25000 TL arasında	122	38.4
	25000 TL üzerinde	22	6.9
Eğitim durumu	İlkokul-ortaokul	1	0.3
	Lise	21	6.6
	Üniversite	167	52.5
	Lisansüstü	129	40.6

Yukarıdaki tabloda katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin tanımlayıcı istatistiklere (frekans (n) ve yüzde (%)) yer verilmiştir. Katılımcıların cinsiyeti incelendiğinde 260'ının (%81.8) kadın, 58'inin (%18.2) erkek olduğu, yaş değişkeni incelendiğinde 18-25 yaş arasında 111 kişi (%34.9), 25-35 yaş arasında 165 kişi (%51.9) 35-45 yaş arasında 42 kişi (%13.2) olduğu saptanmıştır. İlişki durumu incelendiğinde 158'inin (%49.7) romantik bir ilişkisi olduğu, 31'inin (%9.7) nişanlı olduğu, 129'unun (%40.6) evli olduğu, katılımcıların romantik ilişkisinin ne kadar süredir devam ettiği incelendiğinde 0-12 ay olan 58 kişi (%18.2) 1-3 yıl olan 72 kişi (%22.6), 3-5 yıl arasında olan 56 kişi (%17.6), 5 yıl ve üzeri olan 132 kişi (%41.5), aylık gelir düzeyi değişkeni incelendiğinde, asgari ücret altında olan 73 kişi (%23), asgari ücret alan 21 kişi (%6.6), geliri asgari ücret-10000 TL arasında olan 80 kişi (%25.2), 10000-25000 TL arasında olan 122 kişi (%38.4), 25000 TL arasında olan

22 kişi (%6.9), eğitim durumu değişkeni incelendiğinde ilkokul-ortaokul olan 1 kişi (%0.3) kişi, lise olan 21 kişi (%6.6), üniversite olan 167 kişi (%52.5), lisansüstü olan 129 kişi (%40.6) olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 2. Ölçeklere ilişkin tanımlayıcı istatistikler

Ölçekler	n	OrtSS	Min	Max	Çarpıklık	Basıklık
İİGÖ toplam puanı	318	40.297.31	14	49	-1.139	1.028
DTÖ toplam puanı	318	40.589.83	19	68	0.460	-0.035
DTÖ Hassasiyet puanı	318	13.753.35	5	20	0.096	-0.356
DTÖ Tepkisellik puanı	318	15.174.34	7	28	0.628	0.159
DTÖ Dayanıklılık puanı	318	11.653.10	5	20	0.413	-0.318
CTQ Duygusal taciz puanı	318	8.153.58	5	23	1.305	1.428
CTQ Fiziksel taciz puanı	318	5.932.29	5	21	3.717	16.339
CTQ Fiziksel ihmal puanı	318	7.292.93	5	18	1.460	1.921
CTQ Duygusal ihmal puanı	318	11.304.56	5	25	0.433	-0.651
CTQ Cinsel taciz puanı	318	6.242.90	5	24	3.393	13.450
CTQ Toplam	318	34.639.59	22	71	0.838	0.309
CTQ İnkâr	318	0.370.59	0	3	1.460	1.526
CTQ Aşırı koruma kontrol	318	10.494.31	5	23	0.820	0.035

Yukarıdaki tabloda araştırmada kullanılan ölçeklere ilişkin tanımlayıcı istatistiklere (ortalama, standart sapma, minimum, maksimum, çarpıklık ve basıklık) değerlerine yer verilmiştir. Ölçek toplam ve alt boyut puanlarına ilişkin çarpıklık ve basıklık değerleri incelenerek İİGÖ toplam puanı, DTÖ toplam puanı, DTÖ hassasiyet alt boyut puanı, DTÖ tepkisellik puanı, DTÖ dayanıklılık puanı, CTQ duygusal taciz puanı, CTQ fiziksel ihmal puanı, CTQ duygusal ihmal puanı, CTQ toplam puanı, CTQ inkâr puanı, CTQ aşırı koruma, kontrol puanının +2 ve -2 aralığında olduğu yani normal dağılım gösterdiği söylenebilir. CTQ fiziksel taciz ve CTQ cinsel taciz alt boyut puanlarının ise normal dağılıma uygun olmadığı saptanmıştır. Normal dağılım gösteren boyutlar ve toplam puan değerleri için parametrik testler kullanılırken, normal dağılım göstermeyen

CTQ fiziksel taciz ve CTQ cinsel taciz puanları için nonparametrik testler kullanılmıştır.

Çizelge 3. Kadın ve erkeklerin ölçek puanları bakımından karşılaştırılması

Ölçekler	Kategoriler	N	Ort SS	t	p
İİGÖ Toplam	Kadın	260	39.887.45	-2.113	0.001
	Erkek	58	42.126.38		
DTÖ Toplam	Kadın	260	41.469.91	3.452	0.001
	Erkek	58	36.628.49		
DTÖ Hassasiyet	Kadın	260	14.143.27	4.526	0.001
	Erkek	58	123.20		
DTÖ Tepkisellik	Kadın	260	15.474.44	2.601	0.010
	Erkek	58	13.843.63		
DTÖ Dayanıklılık	Kadın	260	11.853.14	2.405	0.017
	Erkek	58	10.772.82		
CTQ Duygusal Taciz	Kadın	260	8.063.42	-0.967	0.401
	Erkek	58	8.564.24		
CTQ Fiziksel ihmal	Kadın	260	6.872.62	-5.698	0.001
	Erkek	58	9.183.46		
CTQ Duygusal ihmal	Kadın	260	10.984.51	-2.614	0.009
	Erkek	58	12.704.55		
CTQ Toplam	Kadın	260	33.739.06	-3.594	0.001
	Erkek	58	38.6510.90		
CTQ İnkâr	Kadın	260	0.340.57	-1.419	0.160
	Erkek	58	0.480.68		
CTQ Aşırı koruma kontrol	Kadın	260	10.434.47	-0.529	0.598
	Erkek	58	10.723.52		
			Ortalama Sıra sayısı	U değeri	p
CTQ Fiziksel taciz	Kadın	260	155.55	6512	0.041
	Erkek	58	177.22		
CTQ Cinsel taciz	Kadın	260	161.66	6977.5	0.260
	Erkek	58	149.80		

Yukarıdaki tabloda kadın ve erkeklerin ölçek toplam puan ve alt boyut puanları bakımından karşılaştırılması için puanlar normal dağılım gösterdiğinde Independent Sample T Test, normal dağılım göstermediğinde ise Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Kadın ve erkeklerin İİGÖ toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0.05$). Buna göre erkeklerin ilişkide güven seviyesinin (ort=42.12) kadınlara göre (ort=39.88) daha fazla olduğu söylenebilir.

Kadın ve erkeklerin DTÖ toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Buna göre kadınların duygusal tepkisellik

düzeşinin (ort=41.46) erkeklerden (ort=36.62) daha fazla olduğu söyleneşilmektedir.

Kadın ve erkeklerin DTÖ hassasiyet puanları bakımından anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). Buna göre kadınların duygusal hassasiyet düzeşinin (ort=14.14) erkeklerden (ort=12) daha fazla olduğu söyleneşilmektedir.

Kadın ve erkeklerin DTÖ tepkisellik puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Yani, kadınların duygusal tepkiselliğinin (ort=15.47) erkeklerden (ort=13.84) daha fazla olduğu söyleneşilir.

Kadın ve erkeklerin DTÖ dayanıklılık puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Buna göre kadınların duygusal dayanıklılığının (ort=11.85) erkeklerden (ort=10.77) daha fazla olduğu bulunmuştur.

Kadın ve erkeklerin CTQ duygusal taciz puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Kadın ve erkeklerin CTQ fiziksel ihmal puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Buna göre erkeklerin çocukken (ort=9.18) kadınlardan (ort=6.87) daha fazla fiziksel ihmale uğradığı söyleneşilmektedir.

Kadın ve erkeklerin CTQ duygusal ihmal puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$). Yani, erkeklerin çocukken (ort=12.70) kadınlardan (ort=10.98) daha fazla duygusal ihmale uğradığını söyleyebiliriz.

Kadın ve erkeklerin CTQ toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Yani erkeklerin çocukluk çağı travmasının (ort=38.65) kadınlardan (ort=33.73) daha fazla olduğu söyleneşilmektedir.

Kadın ve erkeklerin CTQ inkar, CTQ aşırı koruma kontrol puanları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Kadınların ve erkeklerin CTQ fiziksel taciz puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Buna göre erkeklerin sıra sayı ortalamasının (177.22) kadınlarınkinden (155.55) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buna göre erkeklerin çocukluk çağında kadınlara göre daha fazla fiziksel tacize maruz kaldığı söyleneşilir.

Kadınların ve erkeklerin CTQ cinsel taciz puanları bakımından aralarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Çizelge 4. Yaş düzeyleri arasında ölçek puanlarının karşılaştırılması

Ölçekler	Kategoriler	N	Ort SS	F	p
İİGÖ Toplam	18-25	111	40.946.67	6.503	0.002
	25-35	165	40.807.12		
	35-45	42	36.758.63		
DTÖ Toplam	18-25	111	40.569.71	0.104	0.902
	25-35	165	40.759.84		
	35-45	42	39.9710.33		
DTÖ Hassasiyet	18-25	111	13.703.42	0.141	0.869
	25-35	165	13.833.40		
	35-45	42	13.543.03		
DTÖ Tepkisellik	18-25	111	15.264.27	0.197	0.821
	25-35	165	15.214.38		
	35-45	42	14.784.50		
DTÖ Dayanıklılık	18-25	111	11.603.02	0.030	0.970
	25-35	165	11.693.10		
	35-45	42	11.643.42		
CTQ Duygusal Taciz	18-25	111	8.393.97	1.152	0.317
	25-35	165	7.873.31		
	35-45	42	8.643.51		
CTQ Fiziksel ihmal	18-25	111	7.072.94	3.539	0.030
	25-35	165	7.162.88		
	35-45	42	8.402.88		
CTQ Duygusal ihmal	18-25	111	11.754.62	4.833	0.009
	25-35	165	10.614.46		
	35-45	42	12.84.40		
CTQ Toplam	18-25	111	34.8210.01	1.588	0.206
	25-35	165	33.939.65		
	35-45	42	36.857.94		
CTQ İnkâr	18-25	111	0.410.65	0.692	0.501
	25-35	165	0.330.55		
	35-45	42	0.400.58		
CTQ Aşırı koruma kontrol	18-25	111	10.364.41	0.412	0.663
	25-35	165	10.434.27		
	35-45	42	11.044.28		
			Ortalama	2	p
			Sıra sayısı		
CTQ Fiziksel taciz	18-25	111	156.06	1.367	0.505
	25-35	165	158.80		
	35-45	42	171.33		
CTQ Cinsel taciz	18-25	111	164	2.975	0.226
	25-35	165	160.95		
	35-45	42	141.89		

Yukarıdaki tabloda yaş düzeyleri arasında ölçek toplam puan ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması için One Way ANOVA testi kullanılmıştır. Anlamlı farklılık bulunduğu durumda hangi gruplar arasında farklılık olduğunun incelenmesi için post-hoc analizi yapılmıştır. Varyansların homojen olduğu durumda Scheffe testi, homojen olmadığı durumda ise Tamhane's T2 testi uygulanmıştır.

Yaş düzeyleri arasında İİGÖ toplam puanı bakımından anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Buna göre hangi gruplar arasında farklılık olduğunun tespiti için yapılan post hoc sonucuna göre, 35-45 yaş aralığında olan kişilerin ikili ilişkilerde güven puan ortalamasının ($ort = 36.75$) 18-25 yaş aralığındakilere göre ($ort = 40.94$) ve 25-35 yaş aralığındakilere göre ikili ilişkilerde duyduğu güvenin daha az olduğu söylenebilir.

Yaş düzeyleri arasında DTÖ toplam, DTÖ hassasiyet, DTÖ tepkisellik, DTÖ dayanıklılık, DTÖ duygusal taciz, CTQ toplam, CTQ inkar, CTQ aşırı koruma kontrol, CTQ fiziksel taciz, CTQ puanları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Yaş düzeyleri arasında fiziksel ihmal alt boyut puanı bakımından anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Hangi gruplar arasında farklılık olduğunun tespiti için yapılan post hoc analizi sonucuna göre 35-45 yaş aralığında olan katılımcıların 18-25 yaş aralığında olan katılımcılardan çocukluk çağında daha fazla fiziksel ihmale uğradığı tespit edilmiştir.

Yaş düzeyleri arasında duygusal ihmal alt boyut puanı bakımından anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Hangi gruplar arasında farklılık olduğunun tespiti için yapılan post hoc analizi sonucuna göre 35-45 yaş aralığındaki katılımcıların 25-35 yaş aralığındaki katılımcılara göre çocukluk çağında daha fazla duygusal ihmale uğradığı tespit edilmiştir.

Çizelge 5. Eğitim durumu düzeyleri arasında ölçek puanlarının karşılaştırılması

Ölçekler	Kategoriler	N	Ort SS	F	p
İİGÖ Toplam	Lise	22	41.837.48	0.629	0.534
	Üniversite	167	40.337.33		
	Lisansüstü	129	39.977.28		
DTÖ Toplam	Lise	22	39.687.51	2.497	0.084
	Üniversite	167	39.559.17		
	Lisansüstü	129	42.0610.84		
DTÖ Hassasiyet	Lise	22	13.862.86	1.147	0.319
	Üniversite	167	13.483.36		
	Lisansüstü	129	14.073.42		
DTÖ Tepkisellik	Lise	22	14.273.54	4.047	0.018
	Üniversite	167	14.653.94		
	Lisansüstü	129	164.83		
DTÖ Dayanıklılık	Lise	22	11.542.40	1.279	0.280
	Üniversite	167	11.412.93		
	Lisansüstü	129	11.993.41		
CTQ Duygusal Taciz	Lise	22	7.093.54	1.075	0.343
	Üniversite	167	8.193.69		
	Lisansüstü	129	8.293.44		
CTQ Fiziksel ihmal	Lise	22	7.592.78	0.567	0.568
	Üniversite	167	7.413.06		
	Lisansüstü	129	7.092.77		
CTQ Duygusal ihmal	Lise	22	12.54.29	0.842	0.432
	Üniversite	167	11.264.63		
	Lisansüstü	129	11.134.52		
CTQ Toplam	Lise	22	34.317.29	0.109	0.897
	Üniversite	167	34.8710.48		
	Lisansüstü	129	34.378.75		
CTQ İnkâr	Lise	22	0.450.50	0.248	0.780
	Üniversite	167	0.350.57		
	Lisansüstü	129	0.370.63		
CTQ Aşırı koruma kontrol	Lise	22	9.813.87	0.383	0.682
	Üniversite	167	10.444.31		
	Lisansüstü	129	10.664.41		
		Ortalama Sıra sayısı	2	p	
CTQ Fiziksel taciz	Lise	22	148.75	0.818	0.664
	Üniversite	167	162.36		
	Lisansüstü	129	157.64		
CTQ Cinsel taciz	Lise	22	123.11	6.733	0.035
	Üniversite	167	165.46		
	Lisansüstü	129	157.99		

Yukarıdaki tabloda eğitim düzeyleri arasında ölçek puanları bakımından farklılık olup olmadığının incelenmesi için ölçek puanı normal dağılım gösteren

karşılaştırmalarda One Way ANOVA, normal dağılım göstermeyen puanların karşılaştırılmasında non parametrik test olan Kruskal Wallis testi uygulanmıştır.

Eğitim düzeyleri arasında İİGÖ toplam puanı, DTÖ toplam puanı, DTÖ hassasiyet puanı, DTÖ tepkisellik puanı, DTÖ dayanıklılık puanı, CTQ duygusal taciz puanı, CTQ fiziksel ihmal puanı,CTQ duygusal ihmal puanı, CTQ toplam puanı,CTQ inkar puanı, CTQ aşırı koruma kontrol puanı, CTQ fiziksel taciz puanı bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Eğitim düzeyleri arasında CTQ cinsel taciz puanı bakımından anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Eğitim durumu lise olan katılımcıların CTQ cinsel taciz puanının (ort. sıra sayısı=123.11) , eğitim durumu üniversite olanlardan (ort. sıra sayısı =165.46) ve lisansüstü olanlardan (ort=157.99) daha düşük olduğu görülmüştür.

Çizelge 6. Katılımcıların ilişki durumlarının ölçek puanları bakımından karşılaştırılması

Ölçekler	Kategoriler	N	Ort SS	F	p
İİGÖ Toplam	Romantik ilişkisi var	158	40.146.70	3.972	0.020
	Nişanlı	31	43.705.17		
	Evli	129	39.658.23		
DTÖ Toplam	Romantik ilişkisi var	158	39.7010.51	1.301	0.274
	Nişanlı	31	41.968.07		
	Evli	129	41.329.32		
DTÖ Hassasiyet	Romantik ilişkisi var	158	13.393.58	1.808	0.166
	Nişanlı	31	14.062.93		
	Evli	129	14.113.14		
DTÖ Tepkisellik	Romantik ilişkisi var	158	14.934.54	0.708	0.494
	Nişanlı	31	15.873.57		
	Evli	129	15.314.27		
DTÖ Dayanıklılık	Romantik ilişkisi var	158	11.383.28	1.218	0.297
	Nişanlı	31	12.032.50		
	Evli	129	11.893		
CTQ Duygusal Taciz	Romantik ilişkisi var	158	8.483.82	1.338	0.264
	Nişanlı	31	7.773.67		
	Evli	129	7.843.24		

Çizelge 6. (devamı) Katılımcıların ilişki durumlarının ölçek puanları bakımından karşılaştırılması

Ölçekler	Kategoriler	N	Ort SS	F	p
CTQ Fiziksel ihmal	Romantik ilişkisi var	158	7.343.05	2.138	0.120
	Nişanlı	31	6.291.61		
	Evli	129	7.482.98		
CTQ Duygusal ihmal	Romantik ilişkisi var	158	11.454.52	0.204	0.815
	Nişanlı	31	11.324.72		
	Evli	129	11.104.60		
CTQ Toplam	Romantik ilişkisi var	158	35.2610.25	0.950	0.388
	Nişanlı	31	32.878.15		
	Evli	129	34.280.06		
CTQ İnkâr	Romantik ilişkisi var	158	0.320.60	0.782	0.458
	Nişanlı	31	0.410.67		
	Evli	129	0.410.56		
CTQ Aşırı koruma kontrol	Romantik ilişkisi var	158	10.214.16	1.053	0.350
	Nişanlı	31	10.124.75		
	Evli	129	10.914.38		
			Ortalama Sıra sayısı	2	p
CTQ Fiziksel taciz	Romantik ilişkisi var	158	162.87	0.969	0.616
	Nişanlı	31	149.74		
	Evli	129	157.72		
CTQ Cinsel taciz	Romantik ilişkisi var	158	169.02	5.427	0.066
	Nişanlı	31	149.45		
	Evli	129	150.25		

Yukarıdaki tabloda araştırmaya katılanların ilişki durumlarının ölçek puanları bakımından karşılaştırılması için normal dağılım gösteren karşılaştırmalarda One Way ANOVA, normal dağılım göstermeyen puanların karşılaştırılmasında non parametrik test olan Kruskal Wallis testi uygulanmıştır.

İlişki durumları arasında İİGÖ toplam puanı bakımından anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Buna göre hangi gruplar arasında farklılık olduğunun tespiti için yapılan post hoc analizine göre nişanlı olanların güven düzeyinin (ort=43.70) romantik ilişkisi olanlara (ort=40.14) ve evli olanlara göre (ort=39.65) daha yüksek bulunmuştur.

İlişki durumları arasında DTÖ toplam, DTÖ hassasiyet,DTÖ tepkisellik, DTÖ dayanıklılık, CTQ duygusal taciz, CTQ fiziksel ihmal,CTQ fiziksel ihmal, CTQ duygusal ihmal, CTQ toplam puan, CTQ inkâr,CTQ aşırı koruma kontrol,

CTQ fiziksel taciz ve CTQ cinsel taciz alt boyut puanları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Çizelge 7. Katılımcıların ilişki sürelerinin ölçek puanları bakımından karşılaştırılması

Ölçekler	Kategoriler	N	Ort SS	F	p
İİGÖ Toplam	0-12 ay	58	40.726.79	5.600	0.001
	1-3 yıl	72	41.775.75		
	3-5 yıl	56	42.335.70		
	5 yıl ve üzeri	132	38.438.43		
DTÖ Toplam	0-12 ay	58	39.1510.68	1.371	0.252
	1-3 yıl	72	40.5211.45		
	3-5 yıl	56	39.328.85		
	5 yıl ve üzeri	132	41.788.80		
DTÖ Hassasiyet	0-12 ay	58	13.223.86	1.462	0.225
	1-3 yıl	72	13.593.51		
	3-5 yıl	56	13.443.31		
	5 yıl ve üzeri	132	14.193.01		
DTÖ Tepkisellik	0-12 ay	58	14.744.29	0.706	0.549
	1-3 yıl	72	15.435.29		
	3-5 yıl	56	14.663.67		
	5 yıl ve üzeri	132	15.444.07		
DTÖ Dayanıklılık	0-12 ay	58	11.183.19	1.939	0.123
	1-3 yıl	72	11.503.37		
	3-5 yıl	56	11.213.04		
	5 yıl ve üzeri	132	12.132.90		
CTQ Duygusal Taciz	0-12 ay	58	8.323.90	0.808	0.490
	1-3 yıl	72	8.653.59		
	3-5 yıl	56	8.013.58		
	5 yıl ve üzeri	132	7.873.44		
CTQ Fiziksel ihmal	0-12 ay	58	7.433.20	2.029	0.110
	1-3 yıl	72	7.523.20		
	3-5 yıl	56	6.422.06		
	5 yıl ve üzeri	132	7.482.92		
CTQ Duygusal ihmal	0-12 ay	58	11.364.56	0.270	0.847
	1-3 yıl	72	11.414.63		
	3-5 yıl	56	10.804.57		
	5 yıl ve üzeri	132	11.424.57		
CTQ Toplam	0-12 ay	58	35.4310.61	0.772	0.510
	1-3 yıl	72	35.259.95		
	3-5 yıl	56	338.74		
	5 yıl ve üzeri	132	34.649.29		

Çizelge 7. Katılımcıların ilişki sürelerinin ölçek puanları bakımından karşılaştırılması

Ölçekler	Kategoriler	N	Ort SS	F	p
CTQ İnkâr	0-12 ay	58	0.320.57	0.957	0.413
	1-3 yıl	72	0.450.69		
	3-5 yıl	56	0.410.62		
	5 yıl ve üzeri	132	0.320.53		
CTQ Aşırı koruma kontrol	0-12 ay	58	10.744.45	0.546	0.651
	1-3 yıl	72	9.934.35		
	3-5 yıl	56	10.734.44		
	5 yıl ve üzeri	132	10.584.20		
			Ortalama	2	p
			Sıra sayısı		
CTQ Fiziksel taciz	0-12 ay	58	167.89	2.781	0.427
	1-3 yıl	72	163.37		
	3-5 yıl	56	146.38		
	5 yıl ve üzeri	132	159.27		
CTQ Cinsel taciz	0-12 ay	58	157.67	1.451	0.694
	1-3 yıl	72	168.44		
	3-5 yıl	56	157.96		
	5 yıl ve üzeri	132	156.08		

Yukarıdaki tabloda katılımcıların romantik ilişki süreleri arasında ölçek puanları bakımından farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Ölçek puanlarının normal dağılım gösterdiği karşılaştırmalarda One Way ANOVA, normal dağılım göstermeyen puanların karşılaştırılmasında non parametrik test olan Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Normal dağılım gösteren puanlar arasında anlamlı farklılık bulunduğu farklılığın hangi gruptan kaynaklandığının tespiti için post hoc analizi yapılmış olup varyansların homojenlik varsayımı sağlandığında Scheffe testi, varyansların homojenliğinin sağlanmadığı durumda ise Tamhane's T2 testi uygulanmıştır.

Katılımcıların romantik ilişki süreleri arasında İİGÖ toplam puanı bakımından anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0.05$). Hangi süreler bakımından farklılık olduğunun tespiti için yapılan post hoc analizi sonucuna göre romantik ilişki süresi 5 yıl ve üzeri olanların ikili ilişkilerde duyduğu güven puanının (ort=38.43), 1-3 yıllık olanlardan (ort=41.77) ve 3-5 yıl olanlardan (ort=42.33) daha düşük olduğu yani ilişkisi süresi 5 yıl ve üzeri olanların, 1-3 yıl ve 3-5 yıl olanlara göre ikili ilişkilerde güven düzeyinin daha düşük olduğu söylenebilir.

Katılımcıların romantik ilişki süreleri arasında DTÖ toplam, DTÖ hassasiyet, DTÖ tepkisellik, DTÖ dayanıklılık, CTQ duygusal taciz, CTQ fiziksel ihmal, CTQ duygusal ihmal, CTQ toplam, CTQ inkar, CTQ aşırı koruma kontrol, CTQ fiziksel taciz, CTQ cinsel taciz puanları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Çizelge 8. Gelir düzeyleri arasında ölçek puanlarının karşılaştırılması

Ölçekler	Kategoriler	N	Ort SS	F	p
İİGÖ Toplam	Asgari ücret altında	73	40.637.26	0.141	0.967
	Asgari ücret	21	39.957.20		
	Asgari ücret-10000TL arasında	80	40.337.59		
	10000-25000 TL arasında	122	407.12		
	25000 TL üzerinde	22	40.958.17		
DTÖ Toplam	Asgari ücret altında	73	41.6710.76	0.500	0.736
	Asgari ücret	21	40.718.73		
	Asgari ücret-10000TL arasında	80	40.568.94		
	10000-25000 TL arasında	122	39.749.37		
	25000 TL üzerinde	22	41.5913.20		
DTÖ Hassasiyet	Asgari ücret altında	73	13.933.49	0.245	0.913
	Asgari ücret	21	142.84		
	Asgari ücret-10000TL arasında	80	13.813.31		
	10000-25000 TL arasında	122	13.523.27		
	25000 TL üzerinde	22	13.954.14		
DTÖ Tepkisellik	Asgari ücret altında	73	15.804.71	0.757	0.554
	Asgari ücret	21	15.093.63		
	Asgari ücret-10000TL arasında	80	15.063.98		
	10000-25000 TL arasında	122	14.774.14		
	25000 TL üzerinde	22	15.775.95		
DTÖ Dayanıklılık	Asgari ücret altında	73	11.933.35	0.311	0.870
	Asgari ücret	21	11.613.13		
	Asgari ücret-10000TL arasında	80	11.682.80		
	10000-25000 TL arasında	122	11.443.04		
	25000 TL üzerinde	22	11.863.75		

Çizelge 8. (devamı) Gelir düzeyleri arasında ölçek puanlarının karşılaştırılması

Ölçekler	Kategoriler	N	Ort SS	F	p
CTQ Duygusal Taciz	Asgari ücret altında	73	9.094.37	1.952	0.102
	Asgari ücret	21	7.232.73		
	Asgari ücret-10000TL arasında	80	7.713.23		
	10000-25000 TL arasında	122	8.073.28		
	25000 TL üzerinde	22	83.91		
CTQ Fiziksel ihmal	Asgari ücret altında	73	7.312.99	0.903	0.462
	Asgari ücret	21	6.951.98		
	Asgari ücret-10000TL arasında	80	7.082.90		
	10000-25000 TL arasında	122	7.292.83		
	25000 TL üzerinde	22	8.363.91		
CTQ Duygusal ihmal	Asgari ücret altında	73	11.674.72	0.906	0.461
	Asgari ücret	21	10.284.42		
	Asgari ücret-10000TL arasında	80	11.754.52		
	10000-25000 TL arasında	122	11.154.48		
	25000 TL üzerinde	22	10.224.82		
CTQ Toplam	Asgari ücret altında	73	35.8210.37	0.603	0.661
	Asgari ücret	21	33.3810.49		
	Asgari ücret-10000TL arasında	80	33.978.64		
	10000-25000 TL arasında	122	34.329.05		
	25000 TL üzerinde	22	3612.32		
CTQ İnkâr	Asgari ücret altında	73	0.390.68	3.701	0.006
	Asgari ücret	21	0.520.60		
	Asgari ücret-10000TL arasında	80	0.310.49		
	10000-25000 TL arasında	122	0.290.55		
	25000 TL üzerinde	22	0.770.68		
CTQ Aşırı koruma	Asgari ücret altında	73	10.584.50	1.087	0.363
	Asgari ücret	21	9.854.79		
	Asgari ücret-10000TL arasında	80	9.773.55		
	10000-25000 TL arasında	122	10.994.54		
	25000 TL üzerinde	22	10.594.42		
Ortalama Sıra sayısı				2	p

Çizelge 8. (devamı) Gelir düzeyleri arasında ölçek puanlarının karşılaştırılması

Ölçekler	Kategoriler	N	Ort SS	F	p
CTQ Fiziksel taciz	Asgari ücret altında	73	163.90	1.269	0.867
	Asgari ücret	21	152.12		
	Asgari ücret-10000TL arasında	80	155.29		
	10000-25000 TL arasında	122	158.89		
	25000 TL üzerinde	22	170.64		
CTQ Cinsel taciz	Asgari ücret altında	73	171.86	4.605	0.330
	Asgari ücret	21	163.05		
	Asgari ücret-10000TL arasında	80	149.19		
	10000-25000 TL arasında	122	160.71		
	25000 TL üzerinde	22	145.89		

Yukarıdaki tabloda gelir düzeyleri arasında ölçek puanları bakımından farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Ölçek puanlarının normal dağılım gösterdiği karşılaştırmalarda One Way ANOVA, normal dağılım göstermeyen puanların karşılaştırılmasında non parametrik test olan Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Normal dağılım gösteren puanlar arasında anlamlı farklılık bulunduğu durumda farklılığın hangi gruptan kaynaklandığının tespiti için post hoc analizi yapılmış olup varyansların homojenlik varsayımı sağlandığında Scheffe testi, varyansların homojenliğinin sağlanmadığı durumda ise Tamhane's T2 testi uygulanmıştır.

Gelir düzeyleri arasında İGÖ toplam, DTÖ toplam, DTÖ hassasiyet, DTÖ tepkisellik, DTÖ dayanıklılık, CTQ duygusal taciz, CTQ fiziksel ihmal, CTQ duygusal ihmal, aşırı koruma kontrol, CTQ fiziksel taciz, CTQ cinsel taciz puanları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Gelir düzeyleri arasında CTQ inkar puanı bakımından anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Buna göre hangi gruplar arasında farklılık olduğunun tespiti için yapılan post hoc analizine göre, gelir durumu 25000 TL ve üzerinde olanların CTQ inkar puanının (ort=0.77) gelir durumu asgari ücret-10000 TL olanlardan (ort=0.31) ve gelir düzeyi 10000 TL- 25000 TL arasında olanlardan daha yüksek bulunmuştur.

Çizelge 9. Ölçekler arasındaki ilişkinin incelenmesi

Değişkenler		İİGÖ Toplam
DTÖ Toplam	Pearson r	-0.070
	p	0.216
DTÖ Hassasiyet	Pearson r	0.044
	p	0.432
DTÖ Tepkisellik	Pearson r	-0.132
	p	0.019
DTÖ Dayanıklılık	Person r	-0.084
	p	0.136
CTQ Toplam	Pearson r	-0.153
	p	0.006
CTQ Duygusal Taciz	Pearson r	-0.145
	p	0.010
CTQ Fiziksel ihmal	Pearson r	-0.057
	p	0.310
CTQ Duygusal ihmal	Pearson r	-0.177
	p	0.002
CTQ İnkâr	Pearson r	0.023
	p	0.679
CTQ Aşırı koruma	Pearson r	-0.154
	p	0.006
CTQ Fiziksel taciz	Spearman	-0.098
	p	0.082
CTQ Cinsel taciz	Spearman	-0.106
	p	0.059

Yukarıdaki tabloda, İİGÖ ile diğer ölçek puanları arasındaki ilişki normal dağılım gösteren değişkenler için Pearson korelasyon analiziyle incelenirken, normal dağılım göstermeyen değişkenler için Spearman korelasyon analiziyle incelenmiştir.

İİGÖ toplam puanı, DTÖ hassasiyet alt boyutu, DTÖ dayanıklılık, CTQ fiziksel ihmal, CTQ inkâr, CTQ fiziksel taciz, ve CTQ cinsel taciz puanlarıyla İİGÖ toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

DTÖ tepkisellik alt boyut puanıyla İİGÖ toplam puanı arasında anlamlı, negatif yönde oldukça zayıf bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Buna göre tepkisellik arttıkça ikili ilişkilerde duyulan güvenin azalacağı söylenebilmektedir.

CTQ toplam puanıyla İİGÖ toplam puanı arasında negatif yönde, anlamlı ve oldukça zayıf düzeyde bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$, $r=-0.153$). Buna göre

çocukluk çağı travmaları arttıkça ikili ilişkilerde duyulan güvenin azalacağı söylenebilmektedir.

CTQ duygusal taciz puanıyla İİGÖ toplam puanı arasında negatif yönde, anlamlı ve oldukça zayıf düzeyde bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$, $r=-0.145$). Buna göre çocukluk çağı travmalarında duygusal taciz arttıkça ikili ilişkilerde duyulan güvenin azalacağı tespit edilmiştir.

CTQ duygusal ihmal puanıyla İİGÖ toplam puanı arasında negatif yönde, anlamlı ve oldukça zayıf düzeyde bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$, $r=-0.177$). Yani çocukluk çağı travmalarında duygusal ihmal arttıkça ikili ilişkilerde duyulan güvenin azalacağı söylenebilmektedir.

CTQ aşırı koruma puanıyla İİGÖ toplam puanı arasında negatif yönde, anlamlı ve oldukça zayıf düzeyde bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$, $r=-0.154$). Yani, çocukluk çağı travmalarında aşırı koruma arttıkça ikili ilişkilerde duyulan güvenin azalacağı söylenebilmektedir.

V. TARTIŞMA

A. Değişkenlerin Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması ile İlgili Analizlerin Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Bu araştırmanın sonuçlarına göre duygusal tepkisellik ve alt boyutları olan duygusal hassasiyet, duygusal tepkisellik ve duygusal dayanıklılık düzeylerinin yaş, eğitim durumu, ilişki durumu, romantik ilişki süreleri ve gelir düzeylerine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak kadın ve erkeklerin duygusal tepkisellik toplam puanları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, kadınların duygusal tepkisellik, duygusal hassasiyet ve duygusal dayanıklılık düzeylerinin erkeklerden daha fazla olduğu bulunmuştur. Literatür incelendiğinde araştırma sonucunu destekler nitelikte bulgular yer almaktadır. Kadınların duygusal tepkisellik düzeylerinin erkeklere göre anlamlı düzeyde daha fazla olduğu bulunan araştırmalar çoğunluktadır (Akyıldız, 2019; Charbonneau vd., 2009; Zaferoğlu, 2018; Çakmak, 2018; Dökmeci, 2017; Polanco-Roman vd., 2017). Yurdakul ve Üner (2015) tarafından üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmada erkek öğrencilerin duygusal tepkisellik düzeylerinin kadınlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Erkekler duygularını belli etmede ve ifade etmede kadınlara göre daha cesaretsiz ve kapalı bir konumdadırlar (Cengiz, 2017). Yapılan bir başka araştırmada ise, kaygılı ve stresli durumlarda erkekler daha iyi bilişsel ve davranışsal tepkiler verebildikleri bulunmuştur (Hamaideh, 2010).

Çocukluk çağı ruhsal travmaları, fiziksel ihmal, duygusal ihmal ve fiziksel istismar alt boyutları ile cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Erkeklerin çocukken kadınlardan daha fazla çocukluk çağı travma deneyimleri oldukları söylenebilir. Aynı zamanda erkeklerin çocukken daha fazla duygusal, fiziksel ihmale ve fiziksel istismara maruz kaldıkları tespit edilmiştir. Literatüre bakıldığında cinsiyetin çocukluk çağı ruhsal travmaları üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu bulunan çalışmalar bulunmaktadır (Kessler vd., 2001; Finkelhor vd., 1989; Koç vd., 2012). Araştırma sonucunu destekler nitelikte çocukluk çağı

ruhsal travmaları, fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal deneyimlerin erkeklerde daha fazla görüldüğünü destekleyen araştırmalar mevcuttur (Esiñç Arz, 2018; Özçevik ve vd., 2019; Yücel, 2020). Araştırma sonucunun aksine kız çocuklarının erkek çocuklarından daha fazla fiziksel ihmal ve duygusal ihmal alt boyutlarında kadınların erkeklerden daha yüksek puana sahip oldukları (Soyumtürk, 2021; Vural, 2020) ve çocukluk çağı travmalarına maruz kaldığını gösteren çalışmalar mevcuttur (Wu, 2018; Konanç vd., 1989; Wu, 2018; Briere ve Elliott, 2003). Cinsel istismar ise kadınlarda daha sık görüldüğü bulunmuştur (Fehon vd., 2001; Messersmith vd., 2017; Trabold vd., 2015;). Alanyazında çocukluk çağı ruhsal travmaları ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmayan araştırmalar da mevcuttur (Uğur, 2010; Çarıkçı,2019; Gülgör, 2018; Yıldırım, 2010; Tozan, 2019). Bu araştırmada kadınların ve erkeklerin cinsel istismar puanları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Literatürde birçok çalışmada ve DSÖ (2014) verileri sonucuna göre, kadınların erkeklere oranla daha fazla cinsel istismara uğradıkları bulunmuştur. Mevcut çalışmada sonucun farklı olması, örneklem grubu ile ilişkili olabileceği ve kadınların cinsel istismarı ifade etmeme eğilimi göstermiş olabilecekleri düşünülmektedir.

Fiziksel ihmal ve duygusal ihmal alt boyutları ile yaş düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Yapılan analiz sonucuna göre 35-45 yaş aralığında olan katılımcıların 18-25 yaş aralığında olan katılımcılardan çocukluk çağında daha fazla fiziksel ihmale uğradığı bulunmuştur. 35-45 yaş aralığındaki katılımcıların ise 25-35 yaş aralığındaki katılımcılara göre çocukluk çağında daha fazla duygusal ihmale uğradığı tespit edilmiştir. Araştırma sonucunu destekler nitelikte fiziksel ihmal puanlarının yaş ortalaması düştükçe azaldığı gözlenmiştir. Fiziksel ihmal puanı en yüksek 51 yaş üstü grup için bulunmuştur (Arar, 2019). Toplumsal olarak çocuğa bakışın gelişerek değişmesiyle çocuğa yönelik istismar davranışları eskiden normal görülürken zamanla giderek azalmaktadır. Ebeveynlerin çocuğa karşı algıları da zaman içerisinde değişerek çocuğun üzerine yüklenen fazla sorumluluk algısı da değişmiştir (Polat, 2017). Bu bilgiler ışığında toplumun da bilinçlenmesi ile ihmal davranışlarının yıllar içinde düştüğü düşünülmektedir. Yapılan bir araştırma sonucunda 19-22 yaş arasında bulunan bireylerin 23 yaş üzerinelere göre daha fazla fiziksel istismara maruz kaldıkları bulunmuştur. Bunun temel sebebi olarak da ergenlik döneminin

duygusal etkilerinin bu yaş grubunda devam ettiği düşünülmüştür. Yine aynı çalışmada fiziksel istismar hariç diğer alt boyutların yaşa göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir (Çarıkçı, 2019). Alanyazın taramasına göre çocukluk çağı ruhsal travmaları ve yaş arasında anlamlı ilişki bulunmayan araştırma sonuçları da mevcuttur (Arz, 2018; Çağatay, 2014; Bostancı vd., 2006; Sönmez, 2015).

Eğitim düzeyleri ile cinsel istismar alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Eğitim durumu lise olan katılımcıların CTQ cinsel taciz puanının, eğitim durumu üniversite olanlardan ve lisansüstü olanlardan daha düşük olduğu görülmüştür. Alanyazın taramasında, çoğunlukta araştırma sonucunun aksine çalışmalara rastlanmaktadır. Eğitim durumu lise ve öncesi olan bireylerde eğitim durumu üniversite ve üzeri olan bireylere göre çocukluk çağı ruhsal travma puanının daha yüksek olduğu bulunmuştur (Bilim, 2012). Bir başka araştırma sonucuna göre fiziksel ihmal, fiziksel istismar, duygusal ihmal, duygusal istismar ve toplam travma puanlarının lise ve altı bireylerde daha yüksek olduğu bulgulanmıştır (Uğur, 2010). Araştırma sonucuna göre eğitim durumu ile cinsel istismar alt boyutu hariç diğer alt boyutlar bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Araştırma bulgularının bu yönde olmasındaki etken örneklem grubundaki katılımcıların yüksek oranda üniversite ve lisansüstü eğitim düzeyinde kişiler olduğu düşünülmektedir.

Araştırma sonucuna göre katılımcıların romantik ilişki süreleri, gelir düzeyleri, ilişki durumları ile çocukluk çağı ruhsal travmaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Alanyazında ise araştırma sonucunun aksine birçok çalışmada gelir düzeyi düştükçe çocukluk çağı ruhsal travmalarında artış olduğu bulgulanmıştır (Özyurt, 2021; İşmen,2012; Çeşmeci, 1995). Medeni durum ve çocukluk çağı ruhsal travmalar arasında anlamlı farklılık bulunan araştırmalar da mevcuttur. Çocukluk çağında duygusal istismar deneyimleyen kişilerin yetişkinlik döneminde duygusal düzenlemede becerilerinin zayıf olduğu ve ilişki kurmakta ve güvenmekte zorlandıkları bulgulanmıştır (Riggs, 2010).

Bu araştırmanın sonuçlarına göre ikili ilişkilerde güven ile gelir düzeyleri ve eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Literatür taramasında eğitim düzeyi yüksek olan kişilerin ikili ilişkilerde güven düzeyinin yüksek olduğuna dair bulgulara sahip araştırmalar mevcuttur (Kara ve Şahin,

2018; Doğan, 2014). Ancak bu araştırmada katılımcıların çoğunlukta lisans ve üstü eğitim düzeyine sahip bireyler olmaları sebebi ile eğitim düzeyi daha düşük bireylerin ikili ilişkilerde güven düzeyleri ile karşılaştırma imkanının sınırlı olduğu düşünölmektedir. Araştırma sonucunu destekler nitelikte gelir düzeyi ile ikili ilişkilerde güven düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmayan bir araştırmada; bağlanma teorisi ile ilişkilendirilerek sadece gelir düzeyinin güveni etkileyemeyeceği ve bireyin geçmiş deneyimlerine göre ikili ilişkilerde güven düzeyinin şekilleneceği düşünölmüştür (Kara ve şahin, 2018)

Kadın ve erkeklerin ikili ilişkilerde güven toplam puanı arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, erkeklerin ilişkide güven seviyesinin kadınlara göre daha fazla olduğu söylenebilir. Orjinal ölçeğin geliştirilmesinde yapılan çalışma sonucunda kadınların ikili ilişkilerde güven puanı erkeklerden daha fazla olarak tespit edilmiştir (Larzelere ve Huston, 1980). Çetinkaya vd. (2011) ise, ölçeğin türkçeye uyarlanmasında yapılan araştırma sonucunda erkeklerin ilişkilerde güven puanının kadınlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Türkiye’de yapılan bir araştırma da bu veriyi destekler niteliktedir (Keleş, 2018). Mevcut araştırma sonucunun orjinal verilerden farklı olması örneklem grubunun kültürel özelliklerinden kaynaklanabileceği düşünölmüştür. Çetinkaya vd. (2011), yakın ilişkilerde toplumumuzda kadına yönelik yüklenen sadakat, namus gibi kavramlarla ilişkide güvenilirliğin tanımlanması ile kadınların daha güvenilir bulunmasının bir sonucu olabileceği düşünölmüştür. Bu bilgiler ışığında toplumsal beklentiler ile birlikte erkek katılımcıların kadınlara daha fazla güven duydukları düşünölmektedir.

İkili ilişkilerde güven toplam puanı ile yaş düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Yapılan analiz sonucuna göre, 35-45 yaş aralığında olan kişilerin ikili ilişkilerde 18-25 yaş aralığındakilere göre ve 25-35 yaş aralığındakilere göre ikili ilişkilerde duyduğu güvenin daha az olduğu söylenebilir. Araştırmanın sonucunda, evli bireylerin yaşlarına göre ikili ilişkilerde güven düzeyleri arasında da anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Güven kavramının yaşa göre değil bireyin geçirdiği yaşantı ve tecrübelerle bağlı olarak değiştiği düşünölmektedir (Shurts, 2004).

Nişanlı olan bireylerin ikili ilişkilerde güven düzeyleri, evli bireylerin ve romantik ilişkisi olanların güven düzeyine göre anlamlı bir farklılaşma

göstermektedir. Nişanlı olanların güven düzeyini romantik ilişkisi olanlara ve evli olanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Literatürde, ilişki durumu üzerine, sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu iki değişken arasındaki ilişkinin daha iyi anlaşılabilmesi adına daha fazla ve daha ayrıntılı çalışmalara ihtiyaç vardır.

Katılımcıların romantik ilişki süreleri arasında ikili ilişkilerde güven toplam puanı bakımından anlamlı bir farklılık bulunmuştur. İlişki süresi 5 yıl ve üzeri olanların, 1-3 yıl ve 3-5 yıl olanlara göre ikili ilişkilerde güven düzeyinin daha düşük olduğu söylenebilir. Kara ve Şahin (2018) tarafından evli bireylerle yapılan araştırma sonucunda evlilik süresine göre ikili ilişkilerde güven düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Kişilerin geçmiş deneyimleri ve zamanla birbirlerini daha iyi tanımalarıyla güven puanlarının daha yüksek olabileceği ile ilişkilendirilmiştir. Ancak Holmes (1981), ikili ilişkilerde güven düzeyinin süre ile değil partnerler arası yakınlık derecesinin ve ilişkinin dinamiği ile alakalı olduğunu öne sürmektedir. Literatür taramasından yola çıkarak araştırma sonucunun ilişki süresinin uzamasıyla partnerlerin birbirlerini daha iyi tanımaları ve geçmiş deneyimlerinin etkisiyle güven puanının düştüğü düşünülmektedir.

B. Duygusal Tepkisellik ve Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları ile İkili İlişkilerde Güven Arasındaki İlişki ile İlgili Analizlerin Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Araştırma sonucunda çocukluk çağı ruhsal travmaları toplam puanıyla ikili ilişkilerde güven arasında negatif yönde, anlamlı ve oldukça zayıf düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Buna göre çocukluk çağı travmaları arttıkça ikili ilişkilerde duyulan güvenin azalacağı söylenebilmektedir. Alt boyutlarında ise duygusal istismar, duygusal ihmal ve aşırı koruma ile ikili ilişkilerde güven arasında yine negatif yönde, anlamlı ve oldukça zayıf bir ilişki olduğu bulgulanmıştır. Bu doğrultuda, çocukluk çağı travmalarında duygusal istismar, duygusal ihmal ve aşırı koruma arttıkça ikili ilişkilerde duyulan güvenin azalacağı söylenebilmektedir. Aynı zamanda araştırma sonucunda, fiziksel ihmal, fiziksel istismar ve cinsel istismar alt boyutları ile ikili ilişkilerde güven arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Alanyazında çocukluk çağı ruhsal travmaları ve ikili ilişkilerde güven arasındaki ilişkiyi inceleyen sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu bağlamda bu çalışmanın yerli literatür için öncül bir çalışma olduğu söylenebilmektedir. Literatürde araştırma sonucunu destekler nitelikte çocukluk çağı ruhsal travma yaşantılarının ilişkide ve evlilikte partnere duyulan güvende azalma, partnerler arası agresyon ve çatışmanın artması (DiLillo vd., 2009), boşanma riskinin yükselmesi (Whisman, 2006), evliliğin ve ilişkinin kalitesinin düşmesine ilişkin bulgular mevcuttur (Larsen vd., 2011). Aynı zamanda çocukluk çağı ruhsal travmalarının yakınlık kurmada güvenmeme, korku duyma, ikili ilişkilerde yakınlık kurmada zorlanma gibi güçlükler, erken dönemde güvensiz bağlanma gibi durumlar ile yetişkinlikte artan duygularını dışa vurmada yaşanan zorluk, yine davranışsal ve duygusal olarak kaçınan tutumların beklenen durumlar olması ile ilişkilerde işlevselliği bozarak ilişkideki veya evlilikteki uyumun bozulabileceği düşünülmektedir (Whisman, 2006).

Çocukluk çağı ruhsal travmaları ve evlilik uyumu ilişkisi üzerine yapılan bazı araştırmalarda ise, erken dönem istismar ve ihmal yaşantısı olan kişilerin evlilik uyumlarının daha düşük bir düzeyde olduğu tespit edilmiştir (Nelson ve Wampler, 2000; Whisman, 2006; Nguyen vd., 2017). Goff ve Smith'e (2005) ait olan Travmatik Stres Çift Adaptasyonu Modelini ele alacak olursak, çocukluk çağında yaşanan ruhsal travmaların yarattığı duygusal, bilişsel, davranışsal ve biyolojik sonuçlar yetişkinlikte bireyler üzerinde stres yaratırken aynı zamanda ilişkide partnerlere de taşınabileceğini savunmaktadır. Partnerler arasında döngüsel olan bu süreç ilişkinin kalitesini ve uyumunu bozabilmektedir. Yine çocukluk çağı ruhsal travma yaşantısına sahip bireylerin bu süreçten getirdiği problemleri ikili ilişkilerde partnerine yansıtarak ilişki kalitesine zarar verebilmektedir (Zamir, 2021).

Psikososyal kurama göre güven ve güvensizlik kavramı bireyin doğumu ile başlayan ve belirginleşen bir süreçtir (Ericson, 1963). Bebeklik döneminde hissettiği temel güven ve güvensizlik ile yetişkinlik dönemindeki sosyal ve yakın ilişkilerinin nasıl olacağını etkilemektedir. Teoriye göre, temel güven duygusu içinde büyüyen bireyler daha sağlıklı ilişkiler kurabilirler (Campbell ve Stanton, 2018). Bebeklik döneminde bağlanmanın sağlıklı bir şekilde gerçekleşmemesi yetişkinlikte kurulan ilişkilerde insanlara güvenmekte ve ilişkiyi sürdürmekte

zorlanmalara neden olabilmektedir. Bu doğrultuda, bağlanma kuramı bebek ve bakım veren arasındaki ilişkinin yanı sıra gelecekteki duygusal ilişkileri anlamak için de yardımcı olmaktadır. Bebek dünyaya geldikten sonra bakım veren ile olan ilişkisi sonucunda hissedilen duygusal yakınlık ile destekleyici ve olumlu bir erken dönem yaşantısıyla güvenli ilişkiler kurabilir (Bowlby, 1982). Bakım veren ile kurulan bağ kişiliğin temelini oluştururken bakım verinin travmatik tutumlarının olması ile güvensiz bağlanma gerçekleşecektir. Bununla birlikte erken dönemde deneyimlenen ihmal ve istismar çeşitlerinin güvensiz bağlanma ile ilişkili olduğu görülmektedir (Irmak, 2008). Bu durum kişinin aynı zamanda ikili ilişkiler için de önemli ve belirleyici bir noktadadır (Şar, 2018). Yapılan çalışmalar çocukluk döneminde geliştirilen bağlanma türünün yetişkinlik dönemi romantik ilişkilerini belirleyen önemli bir etken olduğunu göstermektedir. Hazan ve Shaver (1987) yaptıkları çeşitli çalışmalara göre kaçınan bağlanan bireylerin partnerlerine güven konusunda zorluk çektikleri görülmüştür. Aynı zamanda kaygılı ve kararsız bağlanma türünde ise belirgin bir şüpheden yani partnerlerinin sevgilerine karşı duyulan güvensizlikten bahsedilmektedir. Güvenli bağlanma gösteren bireylerin ise romantik ilişkilerinde uyumlu, destekleyici ve yakınlık kurabilen kişiler olduğu gözlenmiştir (Hazan ve Shaver, 1987; Simpson, 2007; Feeney ve Noller, 1990).

Çocuklukta ihmal ve istismar yaşantısı ile ortaya çıkan travmaya özgü bazı davranışlar görülürken bu davranışlar bilişsel şemalar ile yetişkinlik dönemine taşınmaktadır. Çocukluk döneminde yaşanan şiddet, saldırı ve kötüye kullanma gibi sahneler yetişkinlikte kurdukları ilişkilerde tekrar görülebilmektedir (Burgess vd., 1995). Bu noktada çocukluk çağı travmalarının alt boyutları ve istismar türleri de ilişkileri farklı şekillerde etkilemektedir. Alanyazın incelendiğinde çocuklukta fiziksel istismara maruz kalan bireylerin kişilerarası ilişkilerinde daha saldırgan bir tutum içerisinde oldukları gözlenmiştir. Bu durum erkekler için şiddet uygulamaya eğilimli olarak gözlenirken kadınlar için şiddete karşı kabul edici bir tavır sergiledikleri gözlenmiştir (Swinford vd., 2000). Cinsel istismara maruz kalan kadınlar için cinsellik ile ilgili olumsuz tepkiler verme ve korkma, partnerlere güvensizlik duyma gibi çeşitli davranışsal problemler geliştirdikleri görülmektedir. Bir başka alt boyut olan duygusal ihmal ve duygusal istismara maruz kalan çocukların da yetişkinlikte yakın, güvenilir ve samimi bir ilişki

kurmakta zorlandıkları bulgulanmıştır (DiLillo vd., 2007: Luster ve Small, 1997). Araştırma bulgularından yola çıkarak, ilişkilerde güven duygusunun temelinin erken dönemde ebeveynler ve bakım veren ile kurulan ilişki ve tutumlarının oldukça ilişkili olduğu görülmektedir. Çocukluk çağı ruhsal travmalarının temel güven duygusuna zarar verdiğini ve çoğunlukla çocuklukta güvenli bağlanmanın gerçekleşmediğini ele alırsak araştırma bulgularını açıklar nitelikte olduğunu ve çocukluk çağı travmalarının ikili ilişkilerde güveni etkileyebileceği düşünülmektedir.

Bulgularda belirtildiği üzere duygusal tepkisellik alt boyutu ile ikili ilişkilerde güven arasında anlamlı ve negatif yönde oldukça zayıf bir ilişki saptanmıştır. Duygusal hassasiyet ve duygusal dayanıklılık alt boyutları ile ikili ilişkilerde güven arasında anlamlı bir bulunmamıştır. Bu doğrultuda, duygusal tepkisellik arttıkça ikili ilişkilerde duyulan güvenin azalacağı söylenebilmektedir.

Literatürde de yer verildiği üzere ikili ilişkiler, bağlanma stillerinden doğrudan etkilenmektedir. Bireyin romantik ilişkilerde duyduğu güvenin temeli erken dönemde çocuk ve bakımveren arasında kurulan bağlanma ile oldukça ilişkilidir. Yani ebeveynlerin tutumları ve davranışları bireylerin yetişkinlik döneminde yaşayacakları ilişkilerdeki güven duygusunu etkilemektedir. Ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiye dair araştırmalar mevcuttur. Olumsuz ebeveyn tutumlarının kaygılı ve kaçınan bağlanma ile ilişkili olduğu bulgulanmıştır (Ainsworth vd., 1978, Doinita ve Maria, 2015). Yapılan çalışmalar sonucunda da ebeveyn tutumlarının romantik ilişkilerde etkisinin sürdüğü bulunmuştur (Dinero vd., 2008).

Erken dönemde ebeveyn tutumların benzer bir şekilde duygusal tepkiselliği etkilediği görülmektedir. Örneğin ebeveyn tutumunun demokratik olması çocuğun duygusal, sosyal ve bilişsel gelişiminde olumlu sonuçlar doğurmaktadır (Şanlı ve Öztürk, 2012). Sağlıklı ebeveyn tutumları ile yetişen bireyler kendine güvenen, sorumluluk sahibi, sosyal ilişkiler kurmada başarılı, duygularının farkında ve rahat ifade edebilen kişilerdir ve bu doğrultuda duygusal tepkisellik düzeyleri de olumlu ve sağlıklı yönde olmaktadır (Karaduman, 2012). Tam tersi otoriter, değişken ve tutarsız ebeveyn tutumlarında ebeveynlerin çocuk ile iletişiminin katı ve yetersiz oluşu ile duygusal tepkisellik düzeyleri olumsuz yönde etkilenerek, düşünce ve duygularını ifade etmekte zorlanan bireyler

olmaktadırlar (Güenalp, 2007). Anne babanın fiziksel ve duygusal erişilebilir olması çocuğun ruhsal olarak güvende hissetmesini sağlayacaktır ve dürtülerini kolay kontrol edebilmesine ve daha az tepkisel davranışlar göstermesini sağlayacaktır (Biringen, 2000). Babalar ve kızlar ile yapılan bir araştırma sonucunda duygusal olarak erişilebilir olmayan babaların yokluğunda geniş aile içinde kendilerini bir destek ortamında bulurlar (Marsiglio vd., 2000). Ancak baba yokluğunda bu desteğe rağmen kadınların ikili ilişkilerde partnerlerine karşı güven duymakta zorlandıkları bulgulanmıştır (Secunda, 1992). Erken dönemde babanın yoksunluğunu yaşayan ve baba ile destekleyici ilişki kuramayan kız çocukları için olumlu baba davranışlarının gözlemlenememesi yetişkinlikte ikili ilişkilerinde partnere karşı duygusal tepkisellik, duygu yönetimi ve iletişimde zorluk yaşamaktadırlar (Güngörmüş, 1992). Tam tersi bir durumda babası ile güvenli ve destekleyici bir ilişki kuran kadınların, partnerleri ile duygusal olarak tatmin edici, samimi ve güvenli bir ilişkiyi sürdürmekte daha başarılı olmuşlardır (Nielsen, 2014). Aynı zamanda baba ile sağlıklı bir ilişki ve iyi bir iletişim kurabilen kadınların ilişkilerinde daha az kaygı ve güvensiz hissettikleri tespit edilmiştir. Aile içinde yaşanan uyumsuzluk ve uyuşmazlık, negatif duygusal tepkiselliği arttırdığı gözlenirken, yakın çevresinden destek gören bireylerin duygusal tepkisellik düzeylerinin daha uygun olduğu gözlenmiştir (Çakmak, 2018). Duygusal tepkiselliğin ilişkiler üzerindeki etkisini ele alan bir çalışmada, evli çiftler için yüksek düzeyde duygusal tepkiselliğin ilişki doyumunu azalttığı bulgulanmıştır (Skowron, 2000). Alanyazında, ikili ilişkilerde güven ve duygusal tepkisellik ilişkisine dair araştırma bulgularını desteklemeye yetecek kadar çalışmaya rastlanmamıştır. Bu iki kavram arasındaki ilişkinin daha ayrıntılı ve net anlaşılabilmesi için daha fazla çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

VI. SONUÇ VE ÖNERİLER

1- Kadınların duygusal tepkisellik düzeylerinin erkeklerden daha fazla olduğu bulunmuştur.

2- Araştırmada duygusal tepkisellik ile yaş, eğitim durumu, ilişki durumu, romantik ilişki süreleri ve gelir düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır.

3- Erkeklerin kadınlardan daha fazla çocukluk çağı travma deneyimleri oldukları ve erkeklerin çocukken daha fazla duygusal, fiziksel ihmale ve fiziksel istismara maruz kaldıkları tespit edilmiştir.

4- 35-45 yaş aralığında olan katılımcıların 18-25 yaş aralığında olan katılımcılardan çocukluk çağında daha fazla fiziksel ihmale uğradığı bulunmuştur. 35-45 yaş aralığındaki katılımcıların ise 25-35 yaş aralığındaki katılımcılara göre çocukluk çağında daha fazla duygusal ihmale uğradığı tespit edilmiştir.

5- Eğitim durumu lise olan katılımcıların cinsel taciz puanının, eğitim durumu üniversite olanlardan ve lisansüstü olanlardan daha düşük olduğu görülmüştür.

6- Katılımcıların romantik ilişki süreleri, gelir düzeyleri, ilişki durumları ile çocukluk çağı ruhsal travmaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

7- İkili ilişkilerde güven ile gelir düzeyleri ve eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

8- Erkeklerin ikili ilişkide güven seviyesinin kadınlara göre daha fazla olduğu bulunmuştur.

9- 35-45 yaş aralığında olan kişilerin ikili ilişkilerde 18-25 yaş aralığındakilere göre ve 25-35 yaş aralığındakilere göre ikili ilişkilerde duyduğu güvenin daha az olduğu bulunmuştur.

10- Nişanlı olanların güven düzeyini romantik ilişkisi olanlara ve evli olanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

11- İlişki süresi 5 yıl ve üzeri olanların, 1-3 yıl ve 3-5 yıl olanlara göre ikili ilişkilerde güven düzeyinin daha düşük olduğu bulunmuştur.

12- Çocukluk çağı travmaları arttıkça ikili ilişkilerde duyulan güvenin azalacağı bulunmuştur.

13- Çocukluk çağı travmalarında duygusal istismar, duygusal ihmal ve aşırı koruma arttıkça ikili ilişkilerde duyulan güvenin azalacağı bulunmuştur.

14- Fiziksel ihmal, fiziksel istismar ve cinsel istismar alt boyutları ile ikili ilişkilerde güven arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

15- Duygusal hassasiyet ve duygusal dayanıklılık alt boyutları ile ikili ilişkilerde güven arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

16- Duygusal tepkisellik arttıkça ikili ilişkilerde duyulan güvenin azalacağı tespit edilmiştir.

Bu araştırma duygusal tepkisellik ve çocukluk çağı ruhsal travmaları ile ikili ilişkilerde güven arasındaki ilişkiyi inceleyen yerli literatürde öncü olarak katkıda bulunduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda farklı sosyoekonomik ve sosyokültürel düzeydeki katılımcılara ulaşılması ve örneklemin olabildiğince geniş tutulması ile daha güvenilir sonuçlar elde edilebilir. Aynı zamanda araştırma sonucunda elde edilen bulguların karşılaştırılması, desteklenmesi veya çürütülmesi adına çalışmaların tekrarlanması ile alanyazının zenginleşmesi sağlanabilir.

İkili ilişkilerde güven düzeylerini çocukluk döneminde bağlanma örüntülerinin yetişkinliği yordadığı düşünülmektedir. Bu doğrultuda gelecek araştırmalar için ikili ilişkilerde güven düzeylerini incelerken çocukluk döneminde bağlanma örüntülerinin de incelenmesinin literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çiftlerin ikili ilişkilerde güven duygularında çocukluk çağı travmaları ve duygusal tepkisellik düzeyleri çift terapistleri veya bireysel terapilerde terapistler tarafından ele alınması ve üzerinde çalışılması faydalı olacağı düşünülmektedir.

VII. KAYNAKLAR

KİTAPLAR

- AKER, A., (2012).**Temel Sağlık Hizmetlerinde Travmaya Yaklaşım**. Ankara: Türkiye Psikiyatri Derneği Ruhsal Travma ve Afet Psikiyatrisi Çalışma Birimi Yayını.
- Amerikan Psikiyatri Birliği [APA]. (2014). Ruhsal bozuklukların tanıs ve sayımsal elkitabı, DSM5 (5. Baskı, E. Köroğlu, Çev.). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- AYDIN, B. (2004). **Çocuk ve Ergen Psikolojisi**. İstanbul: Atlas Yayın Dağıtım.
- BOWLBY, J. (1982). **Attachment and loss: Vol. I. Attachment** (Gözden geçirilmiş baskı). New York: Basic Books. (Orijinal baskı 1969).
- BOWLBY J.(1969). **Attachment and loss: Vol.1. Attachment**. New York: Basic Books.
- DAĞLI, T., İNANICI, M. A. (2010). **Üniversiteler için Hastane Temelli Çocuk Koruma Merkezleri El Kitabı**, UNICEF, Ankara.
- DAĞLI, E.T, İNANICI, M.A. (2011). **Hastane Temelli Çocuk Koruma Merkezleri İçin Başvuru Kitabı: İhmal ve İstismara Uğrayan Çocuğa Bütüncül Yaklaşım**. Ankara.
- DEUTSCH, M. (1973). **The resolution of conflict: Constructive and destructive processes**. New Haven, CT: Yale University Press.
- ERIKSON, E. H. (1963). **Childhood and society** (2nd ed.). New York: Norton.
- GIARDINO, A. P., LYN, M. A., ve GIARDINO, E. R.(Ed.). (2018). **Introduction: Child Abuse and Neglect. In A Practical Guide to the Evaluation of Child Physical Abuse and Neglect**. Switzerland:Springer.

- GREEN, A. (1996). “**Child sexual abuse and incest. In: Lewis M, ed. Child and adolescent psychiatry. A comprehensive textbook. 2nd ed. Baltimore, MA: Williams & Wilkins, 1041-48.**
- GÜNGÖRMÜŞ, O. (1995). **Ana-baba okulu.** İstanbul: Remzi Kitapevi.
- HAER, SN., BRASSARD, MR., ve BINGELI, NJ. (2002). Psychological maltreatment. In: Myers JE, Berliner L, Briere J, et al, editors. **The APSAC handbook on child maltreatment.** 2nd edition. Thousand Oaks (CA): Sage Publications. p. 79– 104.
- HERBERT, C. (2007). **Travma Sonrası Psikolojik Tepkileri Anlamak.** (Çev. Nihan Azizlerli, Remzi Güneş) İstanbul, Psikonet Yayıncılık.
- HERMAN, J. (2019). **Travma ve İyileşme Şiddetin Sonuçları Ev İçi İstismardan Siyasi Teröre.** (Çev. Tamer Tosun) İstanbul, Literatür Yayıncılık.
- HERMAN, J. (2015). **Travma ve İyileşme/Şiddetin Sonuçları Ev İçi İstismardan Siyasi Teröre.** İstanbul: Literatür Yayınları.
- HERMAN, J.L. (1992). **Trauma and Recovery: The aftermath of violence.** New York, Basic Books.
- HOLMES, J. G. (1981). “The exchange process in close relationships: Microbehavior and macromotives”. In M.J. Lerner & S.C. Lerner (Eds.), **The justice motive in social behavior** (pp.261–284). New York: Plenum.
- HOWE, D. (2005). **Child Abuse and Neglect: Attachment, Development and Intervention.** New York: Palgrave Macmillan.
- KALSCHED, D. (1996). **The inner world of trauma: Archetypal defenses of the personal spirit.** New York: Routledge.
- MIKULINCER, M., ve SHAVER, P. R. (2007). **Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change.** Guilford Press.
- MISHRA, A. K. (1996). Organizational responses to crisis: The centrality of trust. In R. M. Kramer ve T. R. Tyler (Eds.), **Trust in organizations: Frontiers of theory and research,** (pp. 261-287). Thousand Oaks, CA: Sage.

- ÖZTÜRK, M.O., & ULUŞAHİN, A. (2008). **Ruh sağlığı ve bozuklukları**. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- POLAT O (2017). **Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı-1: Tanımlar** (2. baskı). Hukuk kitapları dizisi: 782-3. Ankara: Seçkin.
- POLAT, O. (2001).” **Çocuk ve şiddet**”, Der Yayınları, 138-150.
- RICHO, D. (2014). **Sense of trust** (M. Koç, Trans.). İstanbul: Kuraldışı Yayınları.
- SECUNDA, V. (1992). **Women and their fathers**. New York: Bantam-Doubleday-Dell.
- SEDLAK, A., ve BROADHURST, D. (1996). **Third National Incidence Study of child abuse and neglect: Final report**. Washington, DC: U.S. Government Printing Office.
- SILVER, R.C. & UPDEGRAFF, J.A. (2013). “Searching for and Finding Meaning Following Personal and Collective Traumas” (Ed. K.D. Markman), **The Psychology of Meaning**, 237-255.
- SIMPSON, J.A. (2007). **Foundations of interpersonal trust. In Social Psychology: Handbook of Basic Principles**. Kruglanski AW ve Higgins ET (Ed.). Guilford Press, 587-607.
- SUNGUR, M. Z., (2017). **Aşk Evlilik Sadakatsizlik, Şeytan Üçgeni**. 44. Baskı. Ankara: Büyükkada Yayıncılık.
- ŞAR, V. (1997). **Kötüye kullanım ve ihmalle ilişkili sorunlar. Temel Psikiyatri**, Güleç C, Köroğlu E, (ed) Ankara: Hekimler Yayın Birliği Yayıncılık, 823-834.
- TARHAN, N. (2017). **Mutlu Evlilik Psikolojisi Öncesiyle Sonrasıyla Evlilik**, İstanbul: Timaş.
- YÖRÜKOĞLU, A.(2004). **Çocuk ruh sağlığı çocuk yetiştirme sanatı ve kişilik gelişimi**. (27. Baskı). İstanbul: Özgür Yayınları.

MAKALELER

- ACEHAN S., BİLEN A., Ay M., GÜLEN M., AVCI, A., ve İÇME F. (2013). “Çocuk istismarı ve ihmalinin değerlendirilmesi”, **Arşiv Kaynak Tarama Dergisi**, 22:591-614.
- ARAL, N. ve GÜRSOY, F. (2001). “Çocuk Hakları Çerçevesinde Çocuk İhmal Ve İstismarı”, **Milli Eğitim Dergisi**, 151(5), 1-25.
- BAHAR, G., SAVAŞ, HA. ve BAHAR, A. (22 Mart 2015). “Çocuk İstismarı ve İhmali: Bir Gözden Geçirme.”.
- BAKIR, E., ve KAPUCU, S. (2017).” Çocuk ihmali ve istismarının Türkiye’de yapılan araştırmalara yansımaları: Bir literatür incelemesi”, **Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi**, 4(2), 13-24.
- BALLIET, D. & VAN LANGE, P. A. M. (2013). “Trust, conflict, and cooperation: A meta analysis”, **Psychological Bulletin**, 139 (5), 1009-1112.
- BECERRA, R. ve CAMPITELLI, G. (2013). “Emotional Reactivity: Critical Analysis and Proposal of a New Scale”, **International Journal of Applied Psychology**, cilt 3, sayı 6, ss. 161-168.
- BERNSTEIN, D. P., FINK, L., HANDELSMAN, L., FOOTE, J., LOVEJOY, M., WENZEL, K., ve RUGGIERO, J. (1994). “Initial reliability and validity of a new retrospective measure of child abuse and neglect”, **American Journal of Psychiatry**, 151(8), 1132-1136.
- BERNSTEIN, D. P., STEIN, J. A., NEWCOMB, M. D., WALKER, E., POGGE, D., AHLUVALI, T., ve ZULE, W. (2003). “Development and validation of a brief screening version of the Childhood Trauma Questionnaire”, **Child Abuse & Neglect**, 27(2), 169-190.
- BIRINGEN, Z. (2000). “Emotional availability: conceptualization and research findings”, **American Journal of Orthopsychiatry**, 70(1), 104.
- BİLİR, Ş., MEZİYET, A., DÖNMEZ, N. B., ATİK, Ç. ve SAN, A. (1991). “Türkiye’nin 16 ilinde 4-12 yaşlar arasındaki 50.473 çocuğa fiziksel ceza verme sıklığı ve 94 buna ilişkin problem durumlarının incelenmesi”, **Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi**. 1(1).

- BOSTANCI, N., ALBAYRAK, B., BAKOĞLU, İ. ve ÇOBAN, Ş. (2006). “Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmalarının depresif belirtileri üzerine etkisi”, **Yeni Sempozyum Dergisi**, 44 (2), 100-106.
- BRADLEY, M. M., CODISPOTI, M., SABATINELLI, D., ve LANG, P. J. (2001). “Emotion and motivation II: sex differences in picture processing”, **Emotion**, 1(3), 300.
- BRIERE J. ve ELLIOT, D.M. (2003). “Prevalence and psychological sequelae of self-reported childhood physical and sexual abuse in a general population sample of men and women”, **Child Abuse and Neglect**, 27, 1205–1222.
- BURGESS, A.W. (1995). “Biology of memory and childhood trauma”, **J Psychosocial Nursing Mental Health Service**. 33(3).
- BYLSMA, L. M., MORRIS, B. H., & ROTTENBERG, J. (2008).” A meta-analysis of emotional reactivity in major depressive disorder”, **Clinical Psychology Review**, 28(4), 676- 691.
- CALKINS, S. D., GILLI, K. L., JOHNSON, M. C. ve SMITH, C. L. (1999).” Emotional reactivity and emotional regulation strategies as predictors of social behavior with peers during toddlerhood”, **Social Development**, 8(3), 310–334.
- CAMPBELL, L., ve STANTON, S. C. (2019). “Adult attachment and trust in romantic relationships”, **Current Opinion in Psychology**, 25, 148–151.
- CAMPBELL, L., & STANTON, S.C. (2018). “Adult Attachment and Trust in Romantic Relationships”, **Current Opinion in Psychology**. 1-14.
- CHARBONNEAU, A.M., MEZULIS, A.H., ve HYDE, J.S. (2009). “Stress and emotional reactivity as explanations for gender differences in adolescents’ depressive symptoms”, **Journal of Youth and Adolescence**, 38(8), 1050-1058.
- CLAES, L., SMITS, D., & BIJTTEBIER, P. (2014). “The Dutch version of the emotion reactivity scale: Validation and relation with various behaviors in a sample of high school students”, **European Journal of Psychological Assessment**, 30 (1), 73–79.

- COLMAN, R. A. & WIDOM, C. S. (2004). "Childhood abuse and neglect and adult intimate relationships: A prospective study", **Child Abuse & Neglect**, 28(11), 1133–1151.
- ÇETİN, K. ve ALTINER, H. (2017). "Cinsel İstismara Uğramış Çocukların Sosyodemografik Değerlendirilmesi", **Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi**, 1(2), 135-147.
- ÇETİNKAYA, E., KEMER, G., BULGAN, G. ve TEZR, E. (2008). "İkili İlişkiler Güven Ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları", **Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi**, 3(29), 65-77.
- DILILLO, D., PEUGH, J., WALSH, K., PANUZIO, J., TRASK, E. ve EVANS, S. (2009). "Child maltreatment history among newlywed couples: A longitudinal study of marital outcomes and mediating pathways", **Journal of Consulting and Clinical Psychology**, 77(4), 680–692.
- DINERO, R. E., CONGER, R. D., SHAVER, P. R., WIDAMAN, K. F., ve LARSEN-RIFE, D. (2008). "Influence of family of origin and adult romantic partners on romantic attachment security", **Journal of Family Psychology**, 22(4), 622–632.
- DOĞAN, T. (2008). "Psikolojik belirtilerin yordayıcısı olarak sosyal destek ve iyilik hali.", **Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi**, 3(30), 30-44.
- DOINITA, N., ve NIJLOVEANU, D. (2015). "Attachment and Parenting Styles", **Procedia - Social and Behavioral Sciences**. 203, 199-204.
- DUBE, SR., FELITTI, VJ., DONG, M., CHAPMAN, DP., GILES, WH., ve ANDA, RF.. (2003). "Childhood abuse, neglect, household dysfunction and the risk of illicit drug use: The adverse childhood experiences Study", **Pediatrics**. 111(3) 564–572.
- ENGLISH, D. J. (1998). "The extent and consequences of child maltreatment", **The Future of Children**, 39-53.
- FEENEY, J. A., ve NOLLER, P. (1990). "Attachment style as a predictor of adult romantic relationships", **Journal of Personality and Social Psychology**, 58(2), 281–291.

- FEHON, D. C., GRILO, C. M. ve LIPSCHITZ, D. S. (2001). "Gender differences in violence exposure and violence risk among adolescent inpatients", **The Journal of nervous and mental disease**, 532-540.
- FINKELHOR, D. (1994). "The international epidemiology of child sexual abuse", **Child Abuse & Neglect**, 18(5), 409-417.
- FINKELHOR, D., HOTALING, G. T., LEWIS, I. A., ve SMITH, C. (1989). "Sexual abuse and its relationship to later sexual satisfaction, marital status, religion, and attitudes", **Journal of Interpersonal Violence**, 4(4), 379-399.
- FRALEY, R. C., & SHAVER, P. R. (1997). "Adult attachment and the suppression of unwanted thoughts", **Journal of Personality and Social Psychology**, 73(5), 1080.
- GENÇ, C., TOPKAYA, N. (2019). "Romantik İlişki Yaşayan Bireylerde Çok Boyutlu Kıskançlık ile İlişkili Değişkenler", **Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt 20, sayı 3, ss. 1447-1483.
- GLASERİ, D. (2002). "Emotional abuse and neglect (psychological maltreatment): A conceptual framework", **Child Abuse & Neglect**, 26(6-7), 697-714.
- GOFF, B. S. N. & SMITH, D. B. (2005). "Systemic traumatic stress: The couple adaptation to Traumatic Stress Model", **Journal of Marital and Family Therapy**, 31(2), 145-157.
- GOLDIN, P. R., MANBER, T., HAKIMI, S., CANLI, T., ve GROSS, J. J. (2009). "Neural bases of social anxiety disorder: emotional reactivity and cognitive regulation during social and physical threat", **Archives of General Psychiatry**, 66(2), 170-180.
- GÖKLER, B. ve TANER, Y. (2004). "Çocuk İstismarı ve İhmali, Psikiyatrik Yönleri", **Hacettepe Tıp Dergisi**. 35(2), 82-85.
- GÖKLER, I. (2002). "Çocuk istismarı ve ihmali: erken dönem stresin nörobiyolojik gelişime etkisi", **Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi**; 9:47-57.
- GÜLER, N., UZUN, S., BOZTAŞ, Z., ve AYDOĞAN, S. (2002). "Anneleri tarafından çocuklara uygulanan duygusal ve fiziksel istismar/ihmal

- davranışı ve bunu etkileyen faktörler”, **Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi**, 24(3), 128-134.
- GÜNER, Ş., ve ŞAHAN MH. (2010). “Çocuklarda Sosyal ve Medikal Bir Problem: İstismar”, **Van Tıp Dergisi**, 17(3): 108-113.
- HAMAIDEH, S.H. (2010). “Gender differences in stressors and reactions to stressors among Jordanian university students”, **International Journal of Social Psychiatri**, 58(1), 26-33.
- HAZAN, C. ve SHAVER, P. R. (1994). “Bağlanma; Yakın İlişkilerle İlgili Araştırmalar İçin Bir Çerçeve”, **Psychological Inquiry**, 5.1, 1-2.
- HELVACI ÇELİK, F. ve HOCAOĞLU, Ç. (2018). “Çocukluk Çağı Travmaları: Bir Gözden Geçirme” , **Sakarya Tıp Dergisi**, cilt 8, sayı 4, ss. 695-711.
- HENDRICK, C., & HENDRICK, S. S. (1989). “Research on love: Does it measure up?”, **Journal of Personality and Social Psychology**, 56(5), 784.
- HUFF, L. C., COUPER, J. & JONES, W. (2002). “The development and consequences of trust in student project groups”, **Journal Of Marketing Education**, 24 (1), 24-34.
- İŞMEN A (2012). “Aile İçi Çocuk İstismarı Ölçek Geliştirme Çalışması”, **HAYEF Journal of Education**, 1(1), 207-221.
- JONES, E., & WESSELY, S. (2007). “A paradigm shift in the conceptualization of psychological trauma in the 20th century”, **Journal of Anxiety Disorders**, 21(2), 164-175.
- KANDIR, A., & ALPAN, U. Y. (2008). “Okul öncesi dönemde sosyal-duygusal gelişime annebaba davranışlarının etkisi”, **Aile ve Toplum Dergisi**, 4(14), 33-38.
- KAPLAN, S. J., PELCOVITZ, D. ve LABRUNA, V. (1999). “Child and adolescent abuse and neglect research: A review of the past 10 years. Part 1: Physical and emotional abuse and neglect”, **Journal american academy of child and adolescent psychiatry**, 1214-1222.
- KARA, B., BİÇER, Ü. ve GÖKALP, A. S. (2004). “Çocuk istismarı”, **Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi**, 47(2), 140-51.

- KENDALL-TACKETT, K.A., ve MARSHALL, R. (1999). "Victimization and diabetes: An exploratory study", **Child Abuse & Neglect**, 23, 593-596.
- KESSLER, R. C., MOLNER, B. E., ve BUKA, S. L. (2001). "Child Sexual Abuse and Subsequent Psychopatoloji: Results From The National Comorbidity Survey", **American Journal of Public Health**, 91, 753-760.
- KOÇ, F., AKSİT, S., TOMBA, A., AYDIN, C., KOTUROĞLU, G., ÇETİN, S.K., ASLAN, A., HALICIOĞLU, O., ERŞAHİN, Y., TURHAN, T., ÇELİK, A., ŞENOL, E., KARA, S., SOLAK, U. (2012). "Çocuk istismarı ve İhmal Olgularımızın Demografik ve Klinik Özellikleri: Ege Üniversitesi Çocuk Koruma Birimi'nin Bir Yıllık Deneyimi", **Türk Pediatri Arşivi**, 47, 119-124.
- KONG, S., & BERNSTEIN, K. (2009). "Childhood trauma as a predictor of eating psychopathology and its mediating variables in patients with eating disorders", **Journal of Clinical Nursing**, 18(13), 1897-1907.
- LARSEN, C. D., SANDBERG, J. G., HARPER, J. M. ve BEAN, R. (2011). "The effects of childhood abuse on relationship quality: Gender differences and clinical implications", **Family Relations**, 60(4), 435-445.
- LARZELERE, R. E. , & HUSTON, T. L. (1980). "The Dyadic Trust Scale: Toward understanding interpersonal trust in close relationships", **Journal of Marriage and the Family**, cilt 42, sayı 3, ss. 595-604.
- LAVI, I., KATZ, L. F., OZER, E. J., ve GROSS, J. J. (2019). "Emotion reactivity and regulation in maltreated children: A Meta-Analysis", **Child development**, 90(5).
- LAVIN, M., MARVIN, K., MCLARNEY, A., NOLA, V., ve SCOTT, L. (1999). "Sensation seeking and collegiate vulnerability to internet dependence", **Cyber Psychology & Behavior**, 2(5), 425- 430.
- LEBLANC, N. J., UNGER, L. D., ve MCNALLY, R. J. (2016). "Emotional and physiological reactivity in Complicated Grief", **Journal of Affective Disorders**, 194, 98-104.

- LEWIS, D.O., (1992). "From abuse to violence: psychophysiological consequences of maltreatment", **Journal American Academic Child Adolescans Psychiatry** ,31: 383-91.
- LUSTER, T., ve SMALL, S. A. (1997). "Sexual Abuse History And Number Of Sex Partners Among Female Adolescents", **Family planning perspectives**. 29(5),204-211.
- MARSIGLIO, W., AMATO, P., DAY, R. D., ve LAMB, M. E. (2000). "Scholarship on fatherhood in the 1990s and beyond", **Journal of Marriage and Family**, 62(4), 1173– 1191.
- MCLAUGHLIN, K. A., KUBZANSKY, L. D., DUNN, E. C., WALDINGER, R., VAILLANT, G. ve KOENEN, K. C. (2010). "Childhood social environment, emotional reactivity to stress, and mood and anxiety disorders across the life course", **Depression and Anxiety**, 27(12) , 1087-1094.
- MESSERSMIT, L. J., HALIM, N., STEVEN MZILANGWE, E., REICH, N., BADI, L., ve HOLMES, N. B. (2017). "Childhood trauma, gender inequitable attitudes, alcohol use and multiple sexual partners: correlates of intimate partner violence in northern Tanzania", **Journal of interpersonal violence**, 00(0), 1–23.
- MIKULINCER, M. (1998). "Attachment working models and the sense of trust: An exploration of interaction goals and affect regulation", **Journal of Personality and Social Psychology**, 74(5), 1209–1224.
- MYIN-GWEMWYS, I., VAN OS, J., SCHWARTZ, J. E., STONE, A. A., & DELESPAUL, P. A. (2001). "Emotional reactivity to daily life stress in psychosis", **Archives of General Psychiatry**, 58(12), 1137-1144.
- NELSON, B. S. & WAMPLER, K. S. (2000). "Systemic effects of trauma in clinic couples: An exploratory study of secondary trauma resulting from childhood abuse", **Journal of Marital and Family Therapy**, 26(2), 171–184.

- NGUYEN, T. P., KARNEY, B. R. ve BRADBURY, T. N. (2017). "Childhood abuse and later marital outcomes: Do partner characteristics moderate the association?", **Journal of Family Psychology**, 31(1), 82–92.
- NIELSON, L. (2014). "Young adult daughters' relationships with their fathers: Review of recent research", **Marriage & Family Review**, 50(4), 360–372.
- NOCK, M.G., WEDIG, M.K., HOLMBERG, E.B. ve HOOLEY, J.M. (2008). "The Emotion Reactivity Scale: Development, Evaluation And Relation To Self-İnjurious Thoughts And Behaviors", **Behavior Therapy**, sayı 39, ss. 107-116.
- ÖRSEL, S., KARADAĞ, H., KAHİLOĞULLARI, A. K., ve AKTAŞ, E. A. (2011). "Psikiyatri hastalarında çocukluk çağı travmalarının sıklığı ve psikopatoloji ile ilişkisi", **Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi**, 12(2), 130-136.
- ÖZÇEVİK, D., GÜNEŞ, Ö.D. ve BAHAR, Z. (2019). "Hemşirelik Öğrencilerinin Bazı SosyoDemografik Özelliklere Göre Yaşadıkları Çocukluk Çağı Travmaları", **Halk Sağlığı Hemşireliği Dergisi**, 1(1),28-42.
- ÖZMERT, E. (2010). "Çocuk istismarı ve ihmalinin önlenmesinde çocuk hekiminin rolü", **Katkı Pediatri Dergisi**, 32(4), 471-480.
- PATNEIX, M., PERICAUD, M., & CLEMENT, J. (2014)." Majör depresif dönemler ile ilişkili kolay öfkelenme: Duygudurum bozuklukları ve mizaç ile ilişkisi", **Türk Psikiyatri Dergisi**, 25(2), 106-13.
- POLANCO- ROMAN, L., MOORE, A., TSYPE, A., JACOBSON, C., & MIRANDA, R. (2017). "Emotion reactivity, comfort expressing emotions, and future suicidal ideation in emerging adults", **Journal of Clinical Psychology**, 74(1), 123-135.
- POLAT, K., & İLHAN, T. (2018). "Evli bireylerde çift uyumu ve bazı psikolojik belirtilerin benliğin farklılaşması açısından incelenmesi", **Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi**, 8(50).

- RIGGS, S. A. (2010). "Childhood emotional abuse and the attachment system across the life cycle: What theory and research tell us", **Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma**, 19(1), 5-51.
- ROUSSEAU, D. v.d. (1998). "Not so Different After All: A Cross-Discipline View of Trust", **Academy of Management Review**, cilt 23, sayı 3, ss. 393-404.
- RUNYAN, D., WATTAM, C., IKEDA, R., HASSAN, F., ve RAMIRO, L. (2002). "Child Abuse And Neglect By Parents and Other Caregivers", **World Health Organization**,59-86.
- SABETELLI, R. M.(1988)." Exploring Relationship Satisfaction: A Social Exchange Perspective On The İnterdependence Between Theory, Research and Practice", **Family Relations** ,7(2), 217-222.
- SAKMAN, E. (2021). "Yakın İlişkilerde Örtük Süreçler: Örtük Partner Tutumları ve İlişki Çıktıları", **Türk Psikoloji Yazıları**, cilt 24, sayı 48, ss.1-12.
- SEÇER, İ., HALMATOV, S., ve GENÇDOĞAN, B. (2013). "Duygusal tepkisellik ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: güvenilirlik ve geçerlilik çalışması", **Sakarya University Journal of Education**, 3(1).
- SIMPSON, J. A. (2007). "Psychological foundations of trust", **Current directions in psychological science**, 16(5), 264-268.
- SKOWRON, E. A. (2000). "The role of differentiation of self in marital adjustment", **Journal of Counseling Psychology**, cilt 47, sayı 2, ss. 229-237.
- STEENHAUT, P., DEMEYER, I., DERAEDT, R., ve ROSSI, G. (2018). "The role of personality in the assessment of subjective and physiological emotional reactivity: A comparison between younger and older adults", **Assessment**, 25(3), 285-301.
- STOLTENBORGH, M., BAKERMANS-KRANENBURG, M. J., ve VANIJZENDORN, M. H. (2012). "The neglect of child neglect: a meta-analytic review of the prevalence of neglect", **Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology**. 48(3), 345–355.

- SWINFORD, S. P., DEMARIS, A., CERNKOVICH, S. A., ve GIOARDANO, P. C. (2000). "Harsh physical discipline in childhood and violence in later romantic involvements: The mediating role of problem behaviors", **Journal of Marriage and Family**, 62(2), 508-519.
- ŞAHİN, F., KARA, E. (2018). "Evli Bireylerde İlişkisel Yılmazlık, Evlilik Yetkinliği ve İkili İlişkilerde Güvenin Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi.", **Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi**, cilt 6, sayı 86, ss. 378-398.
- ŞAHİNER, Ü.M., YURDAKÖK, K., ve Kavak S. (2001). "Tıbbi açıdan çocuk istismarı", **Katkı Pediatri Dergisi**, 22:276-85.
- ŞANLI, D. ve ÖZTÜRK, C. (2012). "Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi", **Buca Eğitim Fakültesi Dergisi**, 32, 31-48.
- ŞAR, V., ÖZTÜRK, E., ve İKİKARDEŞ, E. (2012). "Validity and Reliability of the Turkish Version of Childhood Trauma Questionnaire", **Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences**, 32(4), 1054-63.
- TIRAŞCI, Y. ve GÖREN, S. (2007). "Çocuk İstismarı ve İhmalı", **Dicle Tıp Dergisi**, 34 (1), 70-74.
- TOPBAŞ, M. (2004). "İnsanlığın Büyük Bir Ayıbı: Çocuk İstismarı", **TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni**,3(4): 76-80.
- TRABOLD, N., SWOGGER, M. T., WALSH, Z. ve CERULLI, C. (2015). "Childhood sexual abuse and the perpetration of violence: The moderating role of gender", **Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma**, 4(24), 381-399.
- TURHAN, E., SANGÜN, Ö., ve İNANDI, T. (2006). "Birinci basamakta çocuk istismarı ve önlenmesi", **Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi**, 15(9), 153-157.
- VURAL, D.L. (2020). "Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Arasında Savunma Mekanizmalarının Aracı Rolü", **International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal**, 6(36),1734-1743.

- WENTZEL, K. (1998). "Social Relationship And Motivation İn Middle School: The Role Of Parents, Teacher, And Peers", **Journal Of Educational Psychology**, cilt 90, sayı 2, ss. 202-209.
- WHISMAN, M. A. (2006). "Childhood trauma and marital outcomes in adulthood", **Personal Relationships**, 13(4), 375–386.
- WIESELQUIST, J., RUSBULT, C. E., FOSTER, C. A. ve AGNEW, C. R. (1999). "Commitment, pro-relationship behavior and trust in close relationships", **Journal of Personality and Social Psychology**, 77, 942–966.
- WU, Q., CHI, P., LIN, X., ve DU, H. (2018). "Child maltreatment and adult depressive symptoms: Roles of selfcompassion and gratitude", **Child Abuse & Neglect**, 80, 62- 69.
- YOUNG, R., LENNIE, S., ve MINNIS, H. (2011). "Children's perceptions of parental emotional neglect and control and psychopathology", **Journal of Child Psychology and Psychiatry**, 52(8), 889-897.
- YURDAKÖK, K. (2010). "Çocuk istismarı ve ihmali, tanım ve risk faktörleri", **Katkı Pediatri Dergisi**, 32(4), 423-434.
- YURDAKUL, A. ve ÜNER, S. (2015). "Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Duygusal Tepkisellik Durumlarının Değerlendirilmesi", **TAF Prev Med Bull**, cilt 14, sayı 4, ss. 300-307.
- ZEREN, C., YENGİL, E., ÇELİKEL, A., ARIR, A., ve ARSLAN, M. (2012). "Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı İstismarı Sıklığı", **Dicle Tıp Dergisi**. (39),4.
- ZOROĞLU, S. S., TÜZÜN, Ü., ŞAR, V., ÖZTÜRK, M., KORA, E. M. ve ALYANAK, B. (2001). "Çocukluk dönemi istismar ve ihmalinin olası sonuçları", **Anadolu psikiyatri dergisi**.
- ZWEIG, F. H., & PARIS, J. (1991). "Parent's emotional neglect and overprotection according to the recollections of patients with borderline personality disorder", **Am J Psych**, 148, 648-651.

TEZLER

- AKYIL, A. (2019). “Çocukluk Çağı Travmaları, Bilişsel Duygu Düzenleme ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Diyarbakır ve Mardin Örneği (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.
- AKYILDIZ, D. (2019). “Yas Tepkilerinin Algılanan Eş Desteği, Duygusal Baskılama ve Duygusal Tepkisellik ile İlişkilerinin İncelenmesi”. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Psikoloji Anabilim Dalı, Maltepe Üniversitesi.
- ARAR, H. (2019). Ruminasyonun Gelişimsel Zemini; Ruminatif Düşünme Biçiminin Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları ve Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Kabul Reddi İle İlişkisinin İncelenmesi. Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- AYTAŞ, A. (2022). “ Suç Geçmişi Olan ve Olmayan Çocuklarda Duygu Düzenleme, Duygusal Tepkisellik ve Duygusal Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi”. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Atatürk Üniversitesi.
- BİLİM, G. (2012). Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları: Duygu Düzenleme, Kişiler Arası Tarz ve Genel Psikolojik Sağlık Açısından Bir İnceleme. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- BİRLİK, E. (2019). Ebeveynlerin Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişki (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- BÜYÜKŞAHİN, A. (2006). Yakın ilişkilerde bağlanım: Yatırım modelinin bağlanma stilleri ve bazı ilişkiyel değişkenler yönünden incelenmesi (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- CENGİZ, S. (2017). Ergenlerde Duygusal Tepkisellik, Bilişsel Çarpıtmalar Ve Depresyon Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum

- ÇAĞATAY, S. E. (2014). Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travmatik yaşantı düzeyi ile bağlanma stilleri ve savunma mekanizmalar arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- ÇAKMAK, Ö. (2018). Bağlanma Stilleri ve Duygusal Tepkisellik Arasındaki İlişkide Psikolojik Sağlamlığın Aracılık Rolünün İncelenmesi. İstanbul Arel Üniversitesi.
- ÇARIKÇI, N.İ. (2019). Anne-Babaya Bağlanma, Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları ve Tamamlanma İhtiyacının Kompulsif Alışveriş Üzerindeki Etkisi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- DİNÇSOY, B. (2021). “Sosyal Medya Bağımlılığının Romantik İlişkilerdeki Güven Duygusu ve İlişki Doyumu Açısından İncelenmesi”. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Klinik Psikoloji Bilim Dalı, İstanbul Kent Üniversitesi.
- DOĞAN, E. (2014). Women’s general marital adjustment and relationship style for marital adjustment in relation to dyadic trust and depression (Unpublished Master’s Thesis). Bahçeşehir University, İstanbul.
- DÖKMECİ, M. (2017). Self-compassion as a mediator between parental acceptance- Rejection and emotional reactivity among university students (Master's thesis, Boğaziçi University).
- ERDOĞAN, B. (2019). “Yetişkin Bireylerde Narsisizm, Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları ve İlişki Doyumunu ile Cinsel Tutum ve Davranışların İncelenmesi”. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Klinik Psikoloji Ana Bilim Dalı, İstanbul Arel Üniversitesi.
- ESİNÇ ARZ, C. (2018). Evli Bireylerde Evlilik Uyumunun Erişkinlerde Görülen Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Düzeyleri ile İlişkisi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- GÜLGÖR, F. (2018). Evli Bireylerin Çocukluk Çağı Travmaları ile Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.

- GÜNALP, A. (2007). Farklı Anne Baba Tutumlarının Okul Öncesi Eğitim Çağındaki Çocukların Özgüven Duygusunun Gelişimine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- KARADUMAN, D. (2012). İlköğretim 1. Kademe 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeyleri İle Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- KARAOĞLAN, T. (2018). “Baba ve Yetişkin Kızları Arasındaki İlişkide Duygusal Erişilebilirlik ve Algılanan Ebeveyn Biçiminin Yetişkin Kadınlarda Duygusal Tepkisellik ve Dürtüsel Davranışlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Klinik Psikoloji Bilim Dalı, Üsküdar Üniversitesi.
- KELEŞ, A. (2018) “Evlilik Kalitesi İle Affetme, İkili İlişkilerde Güven ve Mizah Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- ÖZYURT, C. (2021). Evcil Hayvan Besleyen Yetişkin Bireylerin Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları İle Evcil Hayvanlara Bağlanma Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- SAÇARÇELİK, G. G. (2009). Kasıtlı kendine zarar verme davranışı olan ergen ve genç erişkin hastalarda çocukluk çağı travmaları (Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi). Bakırköy Prof Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul.
- SAVAŞ, N. (2019). “Ergenlerde Obsesif Kompulsif Bozukluk, Duygusal Tepkisellik ve Öznel İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Atatürk Üniversitesi.
- SHURTS, W. MATTHEW (2004). The Relationships Among Marital Messages Received, Marital Attitudes, Relationship Self-Efficacy, And Wellnes Among Never Married Traditional Aged Undergraduate Students. PhD Thesis, University of North Carolina.

- SİYEZ, D. M. (2003). Duygusal İstismara Maruz Kalan ve Kalmayan Ergenlerin Benlik Algıları İle Depresyon ve Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- SOYUMTÜRK, İ. (2021). Yetişkin Bireylerde Algılanan Ebeveyn Tutumu İle Çocukluk Çağı Travmalarının Duygusal Yeme Üzerine Etkisinin İncelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- SÖNMEZ, S. (2015). Çocukluk çağında ruhsal travma yaşamış yetişkin bireylerin depresyon düzeylerinin ve yaşam doyumlarının incelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- ŞİMŞEK S. (2010). Ergenlik Davranış Problemlerinin Anne-Babadan ve Öğretmenlerden Algılanan Duygusal İstismar Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal 132 Bilimler Enstitüsü. Adana.
- UĞUR, Z. (2010). Bipolar Affektif Bozuklukta Bağlanma Biçimleri, Çocukluk Çağı Travmaları ve Agresyon İlişkisi (Yayınlanmamış uzmanlık tezi). Bakırköy Prof.Dr.Mahzar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul.
- YILDIRIM, F. (2010). Majör Depresyon Hastalarında Çocukluk Çağı Travmasının Dürtüsellik, Öfke ve İntihar Davranışı ile İlişkisi (Uzmanlık tezi). Bakırköy Prof.Dr.Mahzar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul.
- YILMAZ-IRMAK, T. (2008). Çocuk istismarı ve ihmalinin yaygınlığı ve dayanıklılıkla ilişkili faktörler. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- YUNUS TOZAN, S. (2019). Çocukluk Çağı Travmalarının Evlilik Uyumu ve Evlilik Doyumuna Etkisi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- YÜCEL, D. (2020). Evli Çiftlerde Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları İle Eş Desteği ve Travma Sonrası Büyüme Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

(Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa ,
İstanbul.

ZAFEROĞLU, M. (2018). Ergenlerde duygusal tepkisellik ile obsesif kompulsif belirtiler arasındaki ilişkide duygu düzenleme becerilerinin aracı rolünün incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

EKLER

Ek 1: Duygusal Tepkisellik Ölçeği

Ek 2:Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Ölçeği

Ek 3: İkili İlişkilerde Güven Ölçeği

Ek 4: Etik Kurul Kararı

Ek 1: Duygusal Tepkisellik Ölçeği

Aşağıda günlük yaşamınıza ilişkin bazı ifadeler verilmiştir. Verilen ifadeleri dikkatlice okuyarak sizin durumunuzu en iyi yansıttığını düşündüğünüz seçeneği sağ taraftaki kutucuklarda işaretleyiniz. Lütfen verilen ifadeleri aklınıza ilk geldiği şekliyle işaretleyiniz ve boş yanıt bırakmamaya özen gösteriniz. Zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz.

	Hiçbir Zaman	Bazen	Sık sık	Her Zaman
1. Üzücü olaylar karşısında çok kolayca duygusallaşırım	☐	☐	☐	☐
2. Çok küçük şeyler bile beni duygusallaştırır.	☐	☐	☐	☐
3. Bir duyguyu yaşadığımda çok yoğun yaşarım.	☐	☐	☐	☐
4. Üzücü bir şey yaşadığımda, uzun bir süre ona kafa yorarım	☐	☐	☐	☐
5. Duygularımı çok yoğun yaşarım.	☐	☐	☐	☐
6. Duygularımda ani iniş-çıkışlar yaşadığım olur.	☐	☐	☐	☐
7. Bir duyguyu yaşadığımda başka bir duyguyu yaşamak benim için çok zordur.	☐	☐	☐	☐
8. Duygusal olarak çok çabuk incinirim.	☐	☐	☐	☐
9. Kötü bir olay yaşadığımda, ruh halim hızlıca değişir.	☐	☐	☐	☐
10. Çevremdekiler olaylar karşısında sakinliğimi koruyamadığımı söyler.	☐	☐	☐	☐
11. Mantıklı/sağlıklı düşünmekte zorlandığım için kendimi genellikle mutsuz hissedirim.	☐	☐	☐	☐

12. Kızgın olduğumda çevremdekiler beni zor sakinleştirir	☐	☐	☐	☐
13. Kendimi genellikle endişeli hissederim.	☐	☐	☐	☐
14. Diğer insanların önemsemediği şeylere çok kafa yorarım.	☐	☐	☐	☐
15. Üzücü bir durum karşısında kolayca dağılırım.	☐	☐	☐	☐
16. Çevremdekiler olaylara aşırı tepki verdiğimi söyler.	☐	☐	☐	☐
17. Eğer biriyle bir anlaşmazlık yaşarsam, bu durumu kafamdan atmam zaman alır.	☐	☐	☐	☐

Faktör 1: Hassasiyet: 1,2,3,4,5 maddeler

Faktör 2: Tepkisellik: 6,7,8,9 ve 10 maddeler

Faktör 3: Dayanıklılık: 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 maddeler

Ek 2: Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Ölçeği

Her bir madde için aşağıdaki seçeneklerden birini işaretleyiniz:

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

Çocukluğumda ya da ergenliğimde...

1)Yeterli yemeğim olurdu.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

2) Gündelik bakım ve güvenliğim sağlanıyordu.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

3) Anne ya da babam kendilerine layık olmadığımı ifade ederlerdi.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

4) Fiziksel ihtiyaçlarım tam olarak karşılanırdı.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

5) Ailemde sorunlarımı paylaşabileceğim biri vardı

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

6) Üst baş açısından bakımsızdım.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

7) Sevildiğimi hissediyordum.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

8) Anne ya da babam kendimden utanmama neden olurdu.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

9) Ailemden birisi bana öyle kötü vurmuştu ki doktora ya da hastaneye gitmem gerekmişti.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

10) Ailemde değiştirmek istediğim şeyler vardı.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

11) Ailemdekiler bana o kadar şiddetle vuruyorlardı ki vücudumda morartı ya da sıyrıklar oluyordu.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

12)Kayış, sopa, kordon ya da başka sert bir cisimle vurularak cezalandırılıyordum.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

13) Anne ya da babam fikirlerimi önemserdi.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

14) Ailemdekiler bana kırıcı ya da saldırganca sözler söylerlerdi.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

15) Fiziksel bakımdan hırpalanmış olduğuma inanıyorum.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

16) Çocukluğum mükemmeldi.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

17) Bana o kadar kötü vuruluyor ya da dövülüyordum ki öğretmen, komşu ya da bir doktorun bunu fark ettiği oluyordu.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

18)Ailemde birisi benden nefret ederdi.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

19)Ailemdelikiler kendilerini birbirlerine yakın hissederdilerdi.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

20) Biri bana cinsel amaçla dokunmaya ya da kendisine dokundurtmaya çalıştı.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

21) Kendisi ile cinsel ilişki kurmadığım takdirde bana zarar vermekle tehdit eden biri vardı.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

22) Benim ailem dünyanın en iyisiydi.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

23) Birisi beni cinsel şeyler yapmaya ya da cinsel şeylere bakmaya zorladı.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

24) Birisi bana cinsel tacizde bulundu.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

25) Ailemdelikiler bana karşı suçlayıcıydı.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

26) İhtiyacım olduğunda beni doktora götürececek birisi vardı.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

27) Cinsel istismara uğradığım kanısındayım.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

28) Ailem benim için bir güç ve destek kaynağı idi.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

29) Ailemdelikiler yaşitlarımla ve arkadaşlarımla görüşmemi kısıtlardı.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

30) Ailedekiler her şeyime karışırdı.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

31) Anne ve babam bir işi kendi başıma yapmama fırsat verirlerdi.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

32)Ailedekiler rahat vermeyecek derecede peşimdeydiler.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

33)Anne ya da babam beni kontrol etmek için kişisel eşyalarımı benden habersiz karıştırırdı.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

Hesaplama Yöntemi

CTQ puanlarını hesaplayabilmek için önce pozitif yöndeki ifadelerle verilen yanıtlar ters çevrilmelidir (No 1,2, 4,5,7,10,13,19,26,28, 31). Her bir alt bölümün puanlarının toplamı toplam CTQ puanını verir. Toplam puan ölçeğin 28 maddelik ilk biçimi için 25-125 arasında, genişletilmiş (6 bölümlü) biçim için 25-150 arasındadır. Duygusal taciz (No 3,8,14,18,25), fiziksel taciz (No 9,11,12, 15,17), fiziksel ihmal (No 1,4,6,2,26), duygusal ihmal (No 5,7,13,19,28), cinsel taciz (No 20,21,23,24,27), ve aşırı koruma-kontrol (No 29-33) bölüm puanları ilgili maddelerin toplamı ile elde edilir. İnkâr (minimize etme) puanları için ilgili üç madde içerisinde (No 10, 16, 22), bir tanesine (No 10) verilen yanıtın önce ters çevrilmesi gerekir. Bu üç madde toplam CTQ puanlarını etkilemez. Her bir madde için en yüksek puanın (5 puan verilmesi) seçilmesi halinde verilen 1 puanların toplanması ile inkâr puanı elde edilir. Toplam inkâr puanı 0-3 arasında olabilir.

Ek 3: İkili İlişkilerde Güven Ölçeği

Her bir ifadenin size uygunluğunu 7 dereceli ölçek üzerinde değerlendirip uygun sayıyı işaretleyiniz.

		Asla						Her zaman
1.	Eşim öncelikle kendi iyiliğini/rahatını düşünür.	1	2	3	4	5	6	7
2.	Eşimin güvenilmez olduğu zamanlar vardır.	1	2	3	4	5	6	7
3.	Eşim bana karşı tamamen dürüst ve samimidir.	1	2	3	4	5	6	7
4.	Eşime tam anlamıyla güvenebileceğimi hissediyorum.	1	2	3	4	5	6	7
5.	Eşim verdiği sözlerde gerçekten samimidir.	1	2	3	4	5	6	7
6.	Eşim bana dürüst ve adil davranır.	1	2	3	4	5	6	7
7.	Yardıma ihtiyacım olduğunda eşime güvenebileceğimi hissediyorum.	1	2	3	4	5	6	7

Ölçeğin Türkçe uyarlamasında **1. ve 2. maddeler ters kodlanarak** (1=7, 2=6, 3=5, 4=4, 5=3, 6=2, 7=1) diğer maddeler ise katılımcıların işaretledikleri şekliyle hesaplanır. Maddelerin toplam puanından elde edilen yüksek puan ilişkide güven seviyesinin yüksek olduğuna işaret eder.

Ek 4: Etik Kurul Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 14.10.2022-66048

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı :E-88083623-020-66048
Konu : Etik Onayı Hk.

14.10.2022

Sayın Ümmü Nur GÜNLÜ

Tez çalışmanızda kullanmak üzere yapmayı talep ettiğiniz anketiniz İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyonu'nun 06.10.2022 tarihli ve 2022/17 sayılı kararıyla uygun bulunmuştur. Bilgilerinize rica ederim.

Dr.Öğr.Üyesi Alper FİDAN
Müdür Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : BSF46T3N8Z Pin Kodu : 77572

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/istanbul-aydin-universitesi-ebys?>

Adres : Beşyol Mah. İnönü Cad. No:38 Sefaköy , 34295 Küçükçekmece / İSTANBUL

Telefon : 444 1 428

Web : <http://www.aydin.edu.tr/>

Kep Adresi : iau.yaziisleri@iau.hs03.kep.tr

Bilgi için : Tuğba SÜNNETÇİ

Unvanı : Yazı İşleri Uzmanı

Tel No : 31002

ÖZGEÇMİŞ

Ümmü Nur Günü , 2015 yılında İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Psikoloji Bölümü'ne tam burslu olarak kabul edildi. Lisans eğitimi sürecinde gönüllü stajlarını Down Sendromlular Derneği ve özel bir klinikte tamamladı. Psikoloji bölümünden 2020 yılında onur öğrencisi olarak mezun oldu. 2021 yılında İstanbul Aydın Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans programına tam burslu olarak kabul edildi. Yüksek lisans eğitiminde süpervizyon eşliğinde danışan görmeye başladı. Bilişsel Davranışçı Terapi, Çocuk Değerlendirme Testleri, Aile Danışmanlığı, Psikodinamik, Sporda Psikolojik Performans Danışmanlığı, Kriz, Yas ve Travma Danışmanlığı ve birçok destekleyici terapi eğitimlerini tamamlamıştır. Kliniklerde psikolog olarak çalışma deneyiminin yanında Azerbaycan'da gerçekleşen 2. Karabağ savaşı sonrası gazi ve şehit yakınlarına psikolojik destek sağlama amacıyla düzenlenen projede yer almıştır.